

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet i Horten kommune 2015 – 2018 (2025)

Høringsutkast 2014

Innholdsfortegnelse

1 Innledning

- 1.2 Formål med planen
- 1.3 Hjemmel og virkeområder

2 Føringer for planarbeidet

- 2.1. Sentrale føringer
- 2.2. Regionale føringer
- 2.3. Lokale føringer
- 2.4. Virkemidler for oppfølging av offentlige føringer

3 Resultatvurdering av forrige plan

- 3.1. Oversikt over etablerte idrettsanlegg og rehabiliteringer i perioden 2000- 2014 – status
- 3.2. Handlingsprogram for aktivitet – status

4 Fysisk aktivitet som helsefremmende og forebyggende arbeid

- 4.1. Tilstandsrapport - fysisk aktivitet og helse generelt
- 4.2. Fysisk aktivitet og helse
- 4.3. Barn og unge
- 4.4. Voksne
- 4.5. Eldre
- 4.6. Inkludering, likestilling, universell utforming og mangfold
- 4.7. Friluftsliv og psykisk helse
- 4.8. Folkehelsearbeidet i Horten
- 4.9. Barnehage og skole

5 Faktagrunnlag Horten kommune

6 Idrett, nærmiljø og friluftsliv i et byutviklingsperspektiv

- 6.1. utfordringer i forhold til arealsituasjonen
- 6.2. Idrett
- 6.3. Friluftsliv
- 6.4. Nærmiljøanlegg
- 6.5. Barnehager, skoler og fysisk aktivitet
- 6.6. Støy og forurensning
- 6.7. Estetikk og miljø

7 Status i Horten – anlegg og områder for fysisk aktivitet

- 7.1. Horten
- 7.2. Nykirke
- 7.3. Skoppum
- 7.4. Borre
- 7.5. Åsgårdstrand

8 Analyse av behov for aktivitet, anlegg og områder

- 8.1. Behov for fysisk aktivitet
- 8.2. Organisert idrett
- 8.3. Uorganisert aktivitet
- 8.4. utfordringer i forhold til fysisk aktivitet
- 8.5. Behov for anlegg og områder
- 8.6. Idrettsanlegg
- 8.7. Friluftslivsanlegg
- 8.8. Nærmiljøanlegg
- 8.9. Langsiktige behov og utfordringer for anlegg og områder

9 Økonomi

- 9.1. Idrettens økonomi og drift
- 9.2. Kommunens bidrag til idretts- og friluftsmål
- 9.3. Statlige bidrag til idretts- og friluftsmål
- 9.4. Investeringer til idrett og friluftsliv

10 Visjoner, målsettinger og strategier

- 10.1. Visjoner
- 10.2. Hovedmål
- 10.3. Delmål 1: Fysisk aktivitet og folkehelse
- 10.4. Delmål 2: Anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet
- 10.5. Delmål 3: Arealplanlegging

11 Handlingsprogram for perioden 2015-2018

- 11.1. Kortsiktig handlingsprogram – ordinære anlegg
- 11.2. Kortsiktig handlingsprogram – nærmiljøanlegg
- 11.3. Langsiktig handlingsprogram for anlegg og områder
- 11.4. Handlingsprogram for aktivitet

1. Innledning

Horten er en kommune i rask utvikling. For at kommunen skal være attraktiv og fremtidsrettet, er det viktig å tilrettelegge for trivsel og gode levekår. Mobiliteten øker blant befolkningen og det vil derfor være en sammenheng mellom den livskvalitet Horten kan tilby sin befolkning og byens vekst og verdiskapningsevne. Ett av flere virkemidler, er tilgjengeligheten til gode idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og friluftsanlegg. Horten skal være en attraktiv kommune å bo og jobbe i.

Eksisterende kommuneplan er under revisjon, og satsningsområdene videreføres inn i ny periode. Visjon, mål og strategier fra kommunedelplan idrett og fysisk aktivitet vil være viktige innspill og premisser som tas inn i kommuneplanen. Nasjonale føringer har også forsterket betydningen av satsningen på fysisk aktivitet de siste årene.

Utbyggingen av idrettsanlegg har stadig blitt utvidet til nye anleggstyper og nye målgrupper, og det har over tid oppstått behov for bedre styring av bruken av spillemidler. Dette ut fra generelle samfunnsmessige, anleggspolitiske og idrettspolitiske målsettinger. Derfor har Kulturdepartementet (KUD) satt som krav til kommunene, at det skal være en vedtatt kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet, for dermed å sikre:

- Sterkere kommunal styring av anleggsutbyggingen
- Klarere prioritering i kommunene
- At anlegg blir sett i et større helhetsperspektiv

Planen er grunnlagsdokumentasjon for å kunne søke spillemidler til idretts, nærmiljø- og friluftsanlegg. KUD presiserer at finansiering og bygging av idrettsanlegg primært er et kommunalt ansvar, og at det statlige tilskuddet kun er en toppfinansiering.

Utøvelse av fysisk aktivitet og idrett er et viktig forebyggende tiltak sett i et samfunnsmessig helseperspektiv, så vel som at det gir den enkelte positive opplevelser, bedre helse og økt trivsel. Mange er svært aktive, men mange er også svært inaktive. Sprøet i aktivitetsnivå i befolkningen ser ut til å tilta. I den sammenheng er det viktig at det offentlige engasjerer seg og har en aktiv og bevisst holdning til hvordan en kan styrke og fremme en positiv utvikling i forhold til fysisk aktivitet i årene fremover. Bærekraftig arealutnyttelse og strammere kommuneøkonomi, bidrar til at kommunen skal ha en rasjonell arealutnyttelse med fokus på sambruk og flerbruk. Dette er også gunstig i forhold til både investering og drift. Anlegg som kan nyttes av både barnehager, skoler og idrett videreutvikles. Friluftslivets muligheter må tas hensyn til i utvikling av utbyggingsområder.

1.2 Formål med planen

Kommunedelplanen skal bidra til:

- målstyrt utbygging av anlegg og tilrettelegging av områder for idrett og friluftsliv
- å være grunnlag og bakgrunnsdokumentasjon for søknader om spillemidler til nærmiljø- og idretts- og friluftslivsanlegg
- samordning og koordinering innen idrett, friluftsliv, skole og barnehage
- å sikre arealer for lek, friluftsliv og idrett
- å sette fokus på relevante problemstillinger innen feltet
- å bedre muligheter for finansiering av anlegg, aktivitet og arealer
- best mulig å tilrettelegge for drift og vedlikehold
- å sette fokus på kommunens eget ansvar for funksjonell og riktig areal- og anleggsutnyttelse

Gjennom planen skal man unngå prioriteringer på bakgrunn av kortsiktige behov og press fra særinteresser. Planen er ment å gi kommunen, fylkeskommunen og KUD en reell oversikt over anleggsbehovet, bidra til å sikre en behovsinnrettet anleggsutvikling i kommunen og dermed også sikre et bedre grunnlag for prioritering av spillemidlene.

Tradisjonelt har kommunedelplanene for idrett og friluftsliv i sine handlingsprogrammer lagt vekt på anleggssiden. KUD krever nå også at den enkelte kommune inkluderer handlingsprogram for aktivitet som en del av planen. I tillegg skal også arealbehov for anlegg som fremkommer i planarbeidet, synliggjøres i kommuneplanens arealdel. Planen realiseres gjennom kommunens årlige behandling av handlingsprogrammet.

1.3 Hjemmel og virkeområder

Hjemmelen for en kommunedelplan er nedfelt i Plan- og bygningsloven §11-1 og 11-2. Loven legger rammer for hvordan planarbeidet skal organiseres og hvilke behandlingsprosedyrer som skal følges. Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet utløser ikke konsekvensutredning, jfr. "Forskrift om konsekvensutredninger av 1.4.2005, § 2 pkt. b.

1.4 Oppfølging av planen

Ved siden av å være et styringsredskap for politikerne skal planen benyttes i administrasjonens daglige oppfølging av feltet idrett og fysisk aktivitet, herunder friluftsliv. Kommunedelplan idrett og friluftsliv er *tematisk*, dvs. uten juridisk hjemmel når det gjelder disponering av arealer. Planen må knyttes opp til kommuneplanens arealdel, øvrige kommuneplaner og reguleringsplaner for å oppnå hjemmel. Det er derfor viktig at foreslåtte anlegg fanges opp i kommuneplanens arealdel og/eller sikres ved hjelp av reguleringsplaner. Planen skal revideres med fullstendig saksbehandling etter Plan- og bygningsloven (PBL) minst en gang i hver valgperiode, altså hvert 4. år. Planens fireårige prioriterte handlingsprogram rulleres hvert år. Plandokumentet blir derfor uendret i en 4-års periode mens handlingsprogrammet for anlegg rulleres årlig, som en del av administrasjonssjefens forslag til handlingsprogram. Punkter som er mangelfulle, eller mangler helt i planen, vil bli registrert fortløpende, slik at de kan inngå ved årlig rullering.

Plankravet følger av St.melding nr. 26 (2011-2012) Den norske idrettsmodellen.

2. Føringer for planarbeidet

2.1. Sentrale føringer

Utforming av statens politikk på området, er nedfelt gjennom tre departement:

- Kulturdepartementet (KUD) som har ansvar for politikktutforming på idrettsområdet
- Miljøverndepartementet har ansvar for utformingen av statens friluftspolitikk
- Helse- og omsorgsdepartementet har ansvar for politikktutforming av statens helsefremmende og forebyggende arbeid.

Mål og rammer for den statlige politikken blir formidlet gjennom ulike meldinger, retningslinjer, rundskriv, bestemmelser for tilskuddsordninger mv. I forhold til dette plandokumentet har særlig følgende meldinger relevans:

Stortingsmelding nr.26 (2011-2012) - **«Den norske idrettsmodellen»** - Kulturdepartementet

- Målgruppe: Barn og ungdom, personer med nedsatt funksjonsevne og inaktive
- Økt satsning på anlegg for idrett og egenorganisert fysisk aktivitet, herunder friluftsliv
- Særskilt satsning på idrettsanlegg i storbyer og pressområder.
- Kravet om en kommunal plan for idrett og friluftsliv videreføres.

Stortingsmelding nr. 39 (2000-2001) - **«Friluftsliv – En veg til høyere livskvalitet»** -

Miljøverndepartementet.

- Målsettingen er å fremme det enkle friluftslivet for alle i dagliglivet og i harmoni med naturen.
- Allemannsretten opprettholdes og styrkes som et fundament for friluftslivet.
- Styrke arbeidet med motivasjon og stimulering til friluftsliv for barn, unge og barnefamilier.

Stortingsmelding nr.34 (2012-2013) – **«Folkehelsemeldingen – God helse – felles ansvar».**

- Et mer helsefremmende samfunn

- Kunnskapsbasert folkehelsearbeid
- Sterkere virkemidler i folkehelsepolitikken

Miljøverndepartementet 2013: **Nasjonal handlingsplan for statlig sikring og tilrettelegging av friluftsområder**

- Føringer og prioriteringer for sikring av areal til friluftsliv

Miljøverndepartementet 2013: **Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv. En satsing på friluftsliv i hverdagen; 2014-2020**, hvor målet er at staten skal innrette sine virkemidler slik at disse bidrar til at flest mulig av befolkningen utøver friluftsliv på jevnlig og varig basis. Barn, unge, personer med innvandrerbakgrunn samt personer og grupper som i liten grad driver med friluftsliv er hovedmålgrupper for strategien. For å nå flest mulig er strategiens hovedmål å legge til rette for friluftsliv i og ved byer og tettsteder.

Lov 2011-06-24 nr. 29: **Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven)**, understreker blant annet betydningen av en samfunnsplanlegging som ivaretar mulighet for egenorganisert fysisk aktivitet eller idrett. Folkehelseloven pålegger bl.a. kommuner et helhetlig ansvar for å fremme folkehelse gjennom de virkemidler de rår over.

Universell utforming

Handlingsplan – Norge universelt utformet 2025 (2009) er en plan for universell utforming innen viktige samfunnsområder. Alle nye idrettsanlegg har krav om universell utforming. Eldre anlegg må oppjusteres for å imøtekomme kravet til universell utforming. Friluftsanlegg planlegges også med utgangspunkt i tilgjengelighet for alle. Normaler for turløyper og turveier tar utgangspunkt i tilgjengelig og brukbar standard. Tilsvarende også arealer og områder så langt det er mulig i forhold til terreng og landskap. Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven som trådte i kraft juni 2009 lovfester tilgjengelighet som en rettighet. Ny plan- og bygningslov som trådte i kraft januar 2010 følger dette opp, hvor utbygger i langt større grad pålegges å sørge for universell utforming som hovedløsning og ikke i form av spesielløsninger.

Rikspolitiske retningslinjer

Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for å styrke barn og unges interesser i planleggingen, handler bl.a. om å sikre barn et oppvekstmiljø som gir trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, og som har de fysiske, sosiale og kulturelle kvaliteter som er i samsvar med eksisterende kunnskap om barn og unges behov.

Regjeringens politiske plattform 2013:

I forhold til idrett og folkehelse fremkommer blant annet følgende:

Idrett:

Idrett og fysisk aktivitet har stor egenverdi, og gir bedre fysisk og mental helse. Regjeringen vil gi gode rammevilkår for idretten og tilrettelegge for at alle som ønsker det, skal kunne delta i fysisk aktivitet. Topp og breddeidrett skal leve i et samspill, der begge utfyller hverandre for å gjøre idretten sterkere.

Regjeringen vil:

- *Gi gode rammevilkår for idretten og tilrettelegge for at alle som ønsker det, skal kunne delta i fysisk aktivitet. Topp- og breddeidrett skal leve i et samspill, der begge utfyller hverandre for å gjøre idretten sterkere.*
- *Øke idrettens andel av overskuddet fra Norsk Tipping for å styrke grunnfinansieringen. Det vil blant annet sikre raskere utbygging av lokale anlegg.*
- *Utarbeide en overordnet plan for anleggsutvikling*
- *Sikre idrettsutøveres mulighet til å kombinere idrett og utdanning og styrke toppidrettskompetansen innen ulike idretter ved videregående skoler og høyskolene.*
- *Gi idrettslag mulighet til å drifte offentlige idrettsanlegg.*
- *Legge bedre til rette for at funksjonshemmede får anledning til å delta i idretten.*

Folkehelse:

Den enkelte må ta mer ansvar for egen helse, og samfunnet må gjøre det enklere å ta gode helsevalg. Samtidig må tiltak for bedre folkehelse veies opp mot enkeltmenneskets valgfrihet.

Regjeringen vil:

- *Styrke det forebyggende helsearbeidet*

- Samarbeide med friluftsråd og frivillige organisasjoner for å bedre folkehelsen gjennom fysisk aktivitet og friluftsliv, samt fremme en stortingsmelding om styrking av friluftslivet.
- Legge til rette for økt fysisk aktivitet i skolen og stimulere til et sunnere kosthold.
- Inkludere psykisk helse som en likeverdig del av folkehelsearbeidet.

2.2. Regionale føringer

Regional plan for folkehelse i Vestfold 2011-2014 (Vestfold Fylkeskommune)

Hovedhensikten med planen er å forebygge og utjevne sosiale helseforskjeller. I planarbeidet er det fokusert på sammenhengene mellom sosiale helseforskjeller og innsatsområdene *levevaner, fysisk miljø og psykososialt miljø*. Følgende strategier er definert:

Levevaner

- Tidlig intervensjon for å medvirke til økt fysisk aktivitet og valg av sunt kosthold
- Tidlig intervensjon i tobakk- og rusforebyggende arbeid

Fysisk miljø

- Ta hensyn til folkehelseperspektivet i alle former for arealplanlegging
- Øke kunnskapen om sammenhengene mellom sosiale helseforskjeller og fysisk miljø
- Redusere skader og ulykker i Vestfold gjennom Trygge lokalsamfunn som arbeidsmodell

Psykososial miljø

- Styrke innsatsen i nærmiljøet og frivillige lag og foreninger som arenaer for helseutjevning
- Styrke tiltak som bidrar til økt selvhjelp, reell medvirkning og å gi stemme til utsatte grupper
- Benytte skole og helsestasjon som arenaer for forebyggende og helsefremmende arbeid

Planen setter også fokus på hvordan folkehelsearbeidet gjennom partnerskapsarbeid kan få økt gjennomføringskraft til å møte utfordringene knyttet til folkehelse og levekår. Følgende strategier er definert:

- Vestfold fylkeskommune har et lovpålagt ansvar for å ivareta folkehelseperspektivet innen all forvaltning, tjenesteyting og i arbeidet som regional utviklingsaktør og beholde rollen som leder av folkehelsepartnerskapet
- Det eksisterende folkehelsenettverket bestående av kommuner, Fylkesmannen, regionale og frivillige aktører videreutvikles på operativt nivå, som læringsarena og prosjektverksted
- Folkehelsearbeidet forankres i partnerskapet Verdiskapning Vestfold

Strategisk kultur- og idrettsplan for Vestfold 2015-2018 (Vestfold Fylkeskommune)

(Høringsutkast 2014)

Det å fremme, motivere og stimulere til idretts- og friluftsliv i Vestfold er en viktig oppgave. Fylkeskommunen skal være en pådriver for å innarbeide idrett og friluftsliv i kommunale og regionale planprosesser, for å sikre arenaer for utøvelse av variert fysisk aktivitet og rekreasjon. Det er en ambisjon å gi alle innbyggerne i Vestfold mulighet til å oppleve og utøve et variert friluftsliv. Vestfoldnaturen gir unike muligheter for dette. I tillegg vil man jobbe for å fremme "Byluftsliv" i by- og tettstedsutviklingen, med vektlegging av opplevelser og variert aktivitet i byer og tettsteder.

Hovedmålet er at kultur skal være en synlig og betydningsfull utviklingskraft i Vestfold gjennom å nå flere mennesker, prege by- og stedsutviklingen, og skape stolthet og tilhørighet. For å nå dette målet har fylkeskommunen valgt følgende strategier og tiltak for fagområdet idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet:

Utvikling

- Bidra til å øke Vestfolds andel av spillemidler til idrettsanlegg
- Bidra til å utvikle nye VM- og OL-utøvere fra Vestfold gjennom aktiv deltakelse i Vestfold Toppidrett
- Øremerke midler til kompetanseheving innen antidopingarbeidet i Vestfold
- Jobbe for å reetablere ordningen for mindre kostnadskrevede nærmiljøanlegg
- Bidra til å øke Vestfolds andel av statlige midler til tiltak i statlig sikra friluftsområder

Kompetanse

- Samarbeide med regionale paraplyorganisasjoner for at Vestfold samlet skal bli en god utviklingsaktør innen fysisk aktivitet

- Forsterke samarbeidspartneres kompetanse på idretts- og friluftslivsområdet
- Bidra i kommunenes planarbeid med fokus på idrett og friluftsliv i arealplanleggingen
- Styrke samarbeidsavtalene med paraplyorganisasjonene for friluftsliv

Formidling

- Jobbe for at nasjonale og internasjonale mesterskap og arrangementer blir lagt til Vestfold
- Stimulere til flere søknader på lokale kulturbygg
- Vurdere muligheter for felles kartdatabase for Vestfold

Bevegelse

- Prioritere spillemidler til anlegg for uorganisert aktivitet for ungdom
- Jobbe for interkommunale løsninger på større anlegg
- Jobbe for å etablere en sammenhengende padle-led gjennom Vestfold
- Jobbe for en sammenhengende kyststi gjennom Vestfold
- Ved byggeprosjekter i den videregående skolen kan det vurderes om det skal etableres nærmiljøanlegg i tilknytning til skolen
- Støtte etablering og utvikling av kystledestinasjoner i Vestfold
- Delta i det nasjonale turstiprosjektet
- Gjennomføre en kartlegging av friluftslivsvaner hos Vestfolds innbyggere
- Arbeide for en helhetlig merking av – og økt kvalitet – langs turveier og stier i Vestfold

Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (Vestfold fylkeskommune)

Planens hovedmål er definert som:

- Utforme en felles forpliktende arealpolitikk som skaper rom for en bærekraftig samfunnsutvikling
- Bidra til større forutsigbarhet i planleggingen for offentlige og private aktører

Planen definerer videre følgende åtte samfunns mål, som beskriver fremtidige ønskede tilstander:

- Vestfold er en bærekraftig og fremgangsrisk region
- Vestfolds matjordareal er økt, og de spesielle og uerstattelige verdiene i Vestfolds natur, kulturlandskap og kulturmiljøer er bevart
- Byene, tettstedene og bygdene i Vestfold er attraktive og livskraftige
- Vestfold er konkurransedyktig nasjonalt og internasjonalt, og trekker til seg kompetent arbeidskraft og nyskapende virksomheter
- Ulikheter i folkehelse og levekår er redusert
- Transportsystemet er miljøvennlig, sikkert og effektivt
- Vestfold er et foregangsfylke for reduserte klimautslipp og miljøvennlig energibruk
- Samfunnsikkerheten i Vestfold er svært høy

Til hvert samfunns mål er det beskrevet flere strategier, og disse strategiene følges opp av retningslinjer. Avslutningsvis defineres en rekke effektmål, som er uttrykk for den forventede konkrete virkningen av å gjennomføre planen. De effektmålene som er mest relevante for fagområdet idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet er som følger:

- Utbyggingsmønster. Nye bygge-/boligområder, fortetting og nye arbeidsplasser skal i størst mulig grad etableres innenfor langsiktige utviklingsgrenser for byer og tettsteder.
- Vern av landbruksjord. Omdisponering av landbruksjord til bolig, næring og offentlige formål utenfor langsiktige utviklingsgrenser skal være tilnærmet 0.
- Kulturminner. Redusere tap av kulturminner samt å sikre et representativt utvalg i langsiktig perspektiv.
- Regional grønnstruktur. Den regionale grønnstrukturen skal bevares mest mulig inngrepsfri.
- Hverdagsbevegelse. Bedret folkehelse gjennom økt hverdagsbevegelse.
- Transportmiddelfordeling. Transportmiddelfordelingen (antall reiser) i byområdene i Vestfold skal i 2023 være: kollektivtransport 7%, sykkel 10%, gange 23%, bil/passasjer 58%.

2.3. Lokale føringer

Kommuneplan for Horten 2015 - 2027

En kommuneplan er kommunens overordnede plan, og er definert og beskrevet i Plan- og bygningsloven med virkning fra 1. juli 2009 (Kapittel 11, Kommuneplan).

Hensikten med planen er at den skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver. Det heter av loven at kommuneplanen «*bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen*». Det heter videre at den «*skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn*». Av loven heter det at alle kommuner skal ha en kommuneplan som omfatter en samfunnsdel med en handlingsdel, og en arealdel. Innholdet i samfunnsdelen (§ 11-2 til § 11.4) og arealdelen (§11-6 til §11-11) er definert slik i loven:

§ 11-2. Kommuneplanens samfunnsdel (...) *Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private. Kommunedelplaner for temaer eller virksomhetsområder skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer. Handlingsdelen skal revideres årlig.*

§ 11-3. Virkningen av kommuneplanens samfunnsdel *Kommuneplanens samfunnsdel skal legges til grunn for kommunens egen virksomhet og for statens og regionale myndigheters virksomhet i kommunen. Kommuneplanens handlingsdel gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver og konkretiserer tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer.*

§ 11-5. Kommuneplanens arealdel *Kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen (kommuneplanens arealdel) som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Det kan utarbeides arealplaner for deler av kommunens område. Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene. Kommuneplanens arealdel skal omfatte plankart, bestemmelser og planbeskrivelse hvor det framgår hvordan nasjonale mål og retningslinjer, og overordnede planer for arealbruk, er ivaretatt.*

Planprogram for Kommuneplan for Horten 2015 - 2027

I juni 2012 ble Kommunal planstrategi 2012 - 2015 behandlet og vedtatt i kommunestyret. Her ble det fattet vedtak om revisjon av kommuneplanen i gjeldende kommunestyreperiode. I vedtaket for kommunal planstrategi legges det opp til en revisjon av kommuneplanen, både samfunns- og arealdel. I tillegg skal kommunedelplan for Horten sentrum rulleres.

Det innebærer en lettere revisjon av kommuneplanens arealdel og de områdene i samfunnsdelen av kommuneplanen som er knyttet nært til arealdelen. Videre forutsettes det en større og mer omfattende revisjon av kommuneplanens samfunnsdel. Et felles planprogram for samfunnsdelen, arealdelen og kommunedelplan for Horten sentrum ble vedtatt i desember 2013. Revisjonen av planen pågår nå, og det er lagt opp til politisk behandling av kommuneplanen i jun i 2015.

Planprogrammet definerer hvilke temaer kommunen ønsker å løfte inn i arbeidet med selve kommuneplanen. Viktige fokusområder for kommuneplanen 2015 – 2027 vil i følge vedtatt planprogram være:

Viktige fokusområder i samfunnsdelen:

Samfunnsdelen skal definere langsiktige utfordringer, mål og strategier som grunnlag for sektorenes planer, medvirkning og lovpålagte kommunale tjenester. Handlingsdelen skal integreres i budsjett og økonomiplan. I tillegg skal den tilrettelegge og gi føringer for økt samhandling på tvers i organisasjonen med basis i kommuneplanen. Temaer er:

- Befolkningsvekst- og endring i befolkningssammensetningen, eldrebølgen, samhandlingsreformen. Vurdering av konsekvenser.

- Boligpolitikk. Attraktive boliger og bomiljø som bidrar til tilflytting. Boligpolitikk som ivaretar grupper med alminnelig inntekter, førstegangsetablerere /ungdomsboliger. Boligforhold. Avveininger i forhold til oppvekst, livskvalitet og miljø. Boligsosiale utfordringer.
- Barn og unge. Utdanning, gjennomført skolegang. Barnehage og skole, fritid, kultur og idrett. Trygge oppvekstmiljøer. Høyere utdanning, høyskole/universitet
- Levekår. Kartlegging av kommunens utfordringer i forbindelse med levekår, demografisk utvikling og annen relevant statistikk. Sosial tilhørighet, inkludering og tilgjengelighet. Status for ulike geografiske områder i kommunen. Etablere et godt grunnlag med årlig oppdatering som kan gi et viktig beslutningsgrunnlag i ulike planprosesser framover
- Næringsutvikling. Sysselsetting og arbeidsdeltakelse. Kunnskapsbasert næring. Maritime næringer. Landbruk. Logistikk/transport – konsekvenser av ny godsterminal på Kopstad. Samarbeid skole næringsliv. Arbeidsplasser for ikke faglærte. Egendekning av arbeidsplasser i kommunen. Behov for langsiktige og forutsigbare rammebetingelser
- Folkehelse. Oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som påvirker denne. Tilrettelegge for en samfunnsutvikling som fremmer helse, forebygger sykdommer og utjevner sosiale helseforskjeller. Ivareta prinsippet om "helse i alt vi gjør" i planarbeidet, slik at helsefremmende og helseforebyggende perspektiv blir ivaretatt på tvers av sektorer i kommunen. Redusere sosiale forskjeller i helseatferd og bruk av helsetjenester
- Kommunal økonomi. Effektivisere innenfor tilgjengelige rammer og samtidig opprettholde et godt tjenestetilbud for innbyggerne innen oppvekst, kultur, helse og velferd, teknisk og andre tjenesteområder
- Overordnede rammer for arealutvikling. Klima, miljø og energi. Bærekraftig utvikling. Ytre forhold som kan påvirke folks helse. Samfunnssikkerhet og beredskap. Strategi og tiltak for å redusere konsekvensene av endringer i klimaet, økt flomfare, skredfare, ekstremvær. Jordvern /matsikkerhet. Smittevern. Sikkerhet i tjenesteproduksjon. Forebygging av kriminalitet.

Viktige fokusområder i arealdelen

Det ble gjennomført en omfattende gjennomgang av arealplanen i forbindelse med siste rullering. Planen ble tilpasset den nye plandelen i plan- og bygningsloven fra 2009.

En vesentlig endring fra siste rullering er at Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA) nå er vedtatt. RPBA legger viktige føringer for kommuneplanarbeidet. Det er vedtatt langsiktige grenser rundt byer og tettsteder og klarert framtidige utbyggingsområder. En del av arbeidet med kommuneplanens arealdel vil være å tilpasse dette inn i plankartet. I tillegg er det en rekke retningslinjer som må tilpasses og innarbeides i utfyllende bestemmelser og retningslinjer til kommuneplanen. Temaer er:

- *Boligutvikling.* I gjeldende arealplan er det lagt til rette for ca 1800 boliger. Deler av dette vil være utbygd når den nye planen blir vedtatt. Det er ønskelig å gjennomgå befolkningsprognoser og behovet for nye boliger på nytt. Med utgangspunkt i en slik gjennomgang bør det legges ut nye boligområder. Utgangspunktet er fortsatt at det skal være dekning for antatt boligbehov i 12 år fram i tid.
- *Overordnet arealstrategi.* Horten kommune har i mange år holdt fast på en arealstrategi som har vært betegnet "spredt konsentrasjon". Det innebærer at utviklingen skal konsentreres til eksisterende tettstedet. Spredt bebyggelse vil ikke være tillatt. Nye boliger skal bygges i tilknytning til eksisterende tettsteder.
- *By- og sentrumsutvikling.* Er et viktig tema i arealdelen. Vesentlig her er fortetting og utvikling av nye boområder sentralt. I Horten sentrum er Indre havneby og området sør for gjestehavna eksempler på dette. I tillegg er lokalisering av ulike arbeidsplasser og andre virksomheter, samt lokalisering av handel svært viktig. En overordnet strategi for mobilitet og parkering vil være retningsgivende for videre sentrumsutvikling.

- *Næringsarealer.* Det bør utredes fremtidig behov for næringsarealer som kan ivareta en positiv næringsutvikling og vekst i fremtidsrettede arbeidsplasser, både for eksisterende bedrifter og nye. Dette arbeidet bør skje i tett dialog med kommunens næringsliv.
- *Folkehelse og livskvalitet.* Folkehelse vil prege alle deler av kommuneplanen. I forhold til arealplanen er fokus rettet mot det fysiske miljøet som omgir oss og hvordan det påvirker folkehelsen. Innsats skal rettes mot miljø- og samfunnsfaktorer som bidrar til god helse eller hindrer at sykdom og skade oppstår. Slike faktorer er oppvekst- og levekårsforhold som bolig, utdanning, arbeid og inntekt, fysiske miljøer som gang- og sykkelanlegg, sosiale møteplasser, friområder og naturterreng til rekreasjon, trening og avkobling, luft- og støyforurensing og individuell helseatferd. For å styrke helsen og livskvaliteten til kommunens innbyggere og møte de utfordringene kommunen står ovenfor når det gjelder befolkningsutvikling, er det viktig at arealplanen sikrer areal og tiltak som bedrer folkehelse.
- *Samordnet areal- og transportplanlegging.* Det er en utfordring å lokalisere riktige virksomheter på riktig sted. I utgangspunktet har kommunen lagt vekt på ABC-prinsippet. Det innebærer at arbeidsplasser med mange ansatte (kontor-arbeidsplasser, offentlig virksomhet) bør lokaliseres sentralt i byene, mens virksomheter med få ansatte som generer mye transport (lager, logistikk) bør lokaliseres langs hovedveier. I tillegg kommer spørsmålet om lokalisering av handel. Detaljhandel bør i størst mulig grad lokaliseres til sentrumsområdene. Regional plan for handel og sentrumsutvikling gir et godt grunnlag for å vurdere lokalisering i kommunen.

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet tar utgangspunkt i gjeldende kommuneplan for Horten, samt planprogram for 2015-2027. Det legges opp til en revisjon av Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet når Kommuneplanens samfunns- og arealdel er vedtatt, slik at føringene herfra kan innlemmes i kommunedelplanen.

Drømmen om Horten

Målsettingen med prosjektet "Drømmen om Horten" er at Horten skal bli oppfattet som et godt sted å leve/bo, gå på skole og jobbe for oss som allerede bor her, og for de som vurderer å komme hit. For at vi skal få til dette, er det viktig at vi får en positiv vekst i kommunen som genererer gode arbeidsplasser, et godt offentlig tilbud og en levende kommune med de tilbud moderne mennesker ønsker seg og har behov for. Kvaliteten på de offentlige tjenestene som barnehage, skole, idretts-/fritidstilbud og øvrig infrastruktur som veier, kollektivtilbud og offentlige møteplasser er essensielt for at Horten skal bli oppfattet som et godt sted å leve.

2.4. Virkemidler for oppfølging av offentlige føringer

Virkemiddelbruken spenner fra informasjon til praktisk tilrettelegging. Uansett virkemiddel er målet å oppnå varig endring i forhold som har betydning for hele eller deler av befolkningens grad av fysisk aktivitet. For bedre å imøtekomme sentrale, regionale og lokale føringer, er følgende virkemidler sentrale:

Normative virkemidler: Arbeid i forhold til lov- og regelverk, retningslinjer, prosedyrekrav som sikrer at uteopphold, fysisk aktivitet, folkehelse, osv. blir ivaretatt i planlegging.

Økonomiske virkemidler: Tilskuddsordninger, tildeling av treningstid, betalingssetser, sikre bevilgninger til anlegg etc. Driftsavtaler og prosjekterrelaterte tilskuddsordninger. Bruk av spillemiddelordningen, og tilskuddsordning for sikring av friluftslivsarealer til utvikling av anlegg og arealer.

Fysiske virkemidler: Fysisk tilrettelegging av infrastruktur, areal, boligfelt, idrettsanlegg, nærmiljøanlegg, turstier, skolene og barnehagenes utanlegg, etc. Fornuftig arealbruk for idretts-, nærmiljø og friluftsmål. Idrettsanlegg som kan inkludere både organisert og uorganisert idrett. Søke å sikre areal til nødvendige idretts- og friluftsmål ved utvikling av nye utbyggingsområder. Sikre attraktive områder for friluftsliv generelt

Pedagogiske virkemidler: Informasjon på bred basis om aktivitet og anlegg, undervisningsmateriell, tildeling av treningstid, info om friluftsmuligheter, kursing om betydning av fysisk aktivitet etc.

3. Resultatvurdering forrige plan

Kommunedelplan for kulturanlegg ble vedtatt i 2000, og har siden kun vært gjenstand for mindre justeringer. Planen skulle vært revidert for flere år siden, og er nå "gått ut på dato". Planen hadde kun fokus på anlegg, og hovedmålsettingen var å tilrettelegge for en behovsstyrt anleggsutvikling. Denne målsettingen er i stor grad oppfylt i løpet av perioden, både når det gjelder nærmiljøanlegg, idrettsanlegg, friluftsområder og –anlegg, samt lokale kulturbygg. Planens handlingsprogram har blitt rullert hvert år siden 2000, og den har vært gjenstand for både brukermedvirkning og politisk behandling. Som det fremgår av oversikten under, har det vært stor aktivitet innen utvikling av anlegg og områder for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. I Horten er det primært kommunen som planlegger, bygger og drifter idrettsanlegg. Men det er også enkelte foreninger som har egne anlegg. Siden 2000 har både kommunen og foreninger brukt betydelige midler til etablering og utvikling av anlegg.

3.1. Oversikt over etablerte idrettsanlegg og rehabiliteringer i perioden 2000- 2014 – status.

I perioden 2000-2014 er følgende etablert:

År	Sted	Anlegg
2000	Horten Roklubb	Nytt toalettanlegg
2000	Holtanhallen	Rehabilitering garderøber og lys
2000	Borrehallen	Full rehabilitering
2000	Lystlunden	Nærmiljøanlegg (basket, sandvolley)
2001	Borrehallen	Nærmiljøanlegg (balløkker, basket, sandvolley)
2001	Borre Idrettspark	Rehab. garderøbeanlegg
2001	Åsgårdstrand Seilanl.	Rehab. brygge
2001	Åsgårdstrand Badepark	HC-brygge
2001	Åsgårdstrand Seilanl.	HC-kran
2001	Horten Natursenter	Garasje løypemaskin
2001	Storgata 37 – gul	Rehab. kulturbygg
2002	Granly skole	Nærmiljøanlegg (BMX, balløkker)
2002	Sentrum skole	Nærmiljøanlegg (ballbinge)
2002	Lillås skole	Nærmiljøanlegg
2002	Åsgårdstrand Idrettsp.	Grusbane, lys
2002	Sølvkrona	Innendørs pistolskytebane
2003	Åsgården skole	Nærmiljøanlegg (ballbinge)
2004	Nykirke Bygdehus	Rehab. garderøber
2004	Borre Idrettspark	Tidtakerbod/lager
2004	Speiderhus Festningen	Rehab. kulturbygg
2005	Holtan ungdomsskole	Nærmiljøanlegg (basket, sandvolley)
2005	Borre Idrettspark	Sandvolleybane
2005	Borre Idrettspark	Ballbinge
2005	Orerønningen u.s.	Nærmiljøanlegg (basket, balløkke, sandvolley)
2005	Åsgårdstrand Idrettsp.	Kunstgressbane
2005	Rådhuskvarartalet Åsg.	Lokalt kulturbygg
2006	Sentrum skole	Nærmiljøanlegg (hinderløype)
2006	Skoppum Idrettsp.	Dam for snøproduksjon
2006	Lysløyper	Rehabilitering armatur/kabler
2006	Horten	Turkart

2006	Horten Natursenter	HC-brygge
2007	Borre Idrettspark	Kunstgressbane m undervarme
2007	Rørestrand seilerhavn	Rehab brygger/jolleslipp
2007	Åsgårdstrand seilerh.	Rehab faste brygger
2007	Løvøysund	Kystledhytte
2008	Horten svømmehall	Rehabilitering basseng/badeteknisk
2008	Lystlunden Idrettsp.	Kunstgressbane stadion
2008	Lysløype Nykirke	Rehab. utbedring trasé
2009	Skoppum idrettsp.	Kunstgressbane
2009	Åsgårdstrand seilerh.	Nye flytebrygger
2009	Åsgårdstrand idrettsp.	Tilbygg klubbhus
2009	Furuhaug	Tilbygg, rehab. kulturbygg
2010	Lystlunden idrettsp.	Rehab. kunstgress
2010	Holtan aktivitetspark	Ny gressbane
2011	Skoppum idrettsp.	Rehabilitering lysløype
2012	Borre idrettspark	Rehabilitering gressbane
2013	Åsgården skole	Ny idrettshall – liten
2013	Knudsrød	Dagsturhytte
2013	Horten videreg. Skole	Rehab. golv gymsal
2013	Skoppum idrettsp.	Nærmiljøanlegg (ballbinge)
2013	Borre idrettspark	Ny gressbane (gl. Grus)
2013	Langgrunn	Kystledhytte

Kommunen – og enkelte idrettslag - har nyttiggjort spillemiddelordningen (bygd mange anlegg) slik at Horten har mottatt betydelige tilskudd til anleggsutvikling. Idrettsanlegg som kan inkludere både organisert og uorganisert idrett er forsøkt prioritert. De fleste fotballbaner gir rom også for uorganisert aktivitet. Idrettsanlegg er langt på vei etablert ut fra idrettens og skolenes behov til enhver tid, og samkjørt så langt som mulig. Sikring av attraktive områder for friluftsliv er en pågående prosess, og Horten kommune har nyttiggjort seg ordningen.

Det er lagt vekt på at barnehager og skoler er sikret relevante og gode utearealer. En del skolegårder er rustet opp, men ønsket videre er å utvikle dem til kvalitativt gode nærmiljøparker.

3.2. Handlingsprogram for aktivitet – status

Forrige kommunedelplan for Kulturanlegg i Horten fokuserte kun på anlegg, og ikke aktivitet. Det er derfor vanskelig å legge frem en evaluering/status for aktivitet med utgangspunkt i den gamle planen.

Det er imidlertid iverksatt en del tiltak for å stimulere til økt fysisk aktivitet innen både idrett, friluftsliv, helse og skole/barnehager. Dette vil bli videreført og videreutviklet i den nye planen.

4. Fysisk aktivitet som helsefremmende og forebyggende arbeid

Helsefremmende og forebyggende arbeid har i de senere årene fått stadig større betydning og oppmerksomhet. Dette arbeidet bygger på to hovedstrategier. Den helsefremmende strategien tar sikte på å utvikle tiltak som kan bedre livskvalitet, trivsel og muligheter til å mestre de utfordringer og belastninger en utsettes for i dagliglivet. Den forebyggende strategien tar sikte på å utvikle tiltak som kan føre til en reduksjon i sykdommer, skader, sosiale problemer, dødelighet og å redusere risikofaktorer. Samlet omtales de to strategiene som folkehelsearbeid.

Helsedepartementet har gjennom Stortingsmelding nr.34 (2012-2013) "Folkehelsemeldingen. God helse – felles ansvar» beskrevet strategiene for en god folkehelsepolitikk, hvor målet er et sunnere Norge. Det pekes på fire veier til et friskere Norge:

- Skape gode forutsetninger for å kunne ta ansvar for egen helse
- Bygge allianser for folkehelsen/helsetjenesten
- Forebygge mer for å reparere mindre
- Utvikle ny kunnskap

Inaktivitet er betegnet som den største trussel mot folkehelsen i det 21. århundre.

Folkehelsemeldingen fremhever betydningen av fysisk aktivitet for befolkningens helse og trivsel. Det må bli samfunnets oppgave å begrense faktorer som skaper fysisk inaktivitet og legge forholdene best mulig til rette for å fremme fysisk aktivitet i befolkningen.

Folkehelsemeldingen fremhever spesielt aktivitetstilbud med lav terskel. Mange faller utenfor de ordinære idretts- og aktivitetstilbudene. Det er behov for å bygge ned barrierer mot fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. I meldingen anbefales det sterkt å legge til rette for lavterskeltilbud i nærmiljøene. Dette innebærer blant annet sikring og tilrettelegging av nærfriluftsområder, turveier og stier. Den demografiske utviklingen og endringen i sykdomsbildet kan gi utfordringer som kan true samfunnets økonomiske bæreevne. Ett mål er å vri innsats for å styrke helsefremmende forhold, forebygge sykdomsutvikling i tidlig sykdomsfase. Relatert til dette bør tiltak styres mot områder som har dokumentert effekt.

4.1 Tilstandsrapport - fysisk aktivitet og helse generelt

Fysisk aktivitet som tidligere var en naturlig del av arbeid og daglige gjøremål er sterkt redusert. Økning i trening og mosjon de siste tiårene kompenseres ikke for reduksjon i hverdagsaktivitet. Over lang tid har det vært økende tendens til fysisk inaktivitet både blant barn, unge og voksne.

Kraftig redusert hverdagsaktivitet hos de fleste blant oss er årsaken til at aktivitetsnivået totalt sett har gått ned og viser negativ utvikling (Helse- og omsorgsdepartementet (2012))

I løpet av perioden 1985 - 2011 har befolkningen økt sin fysiske aktivitet i fritiden. I 2011 trente nesten to tredjedeler, 64,9 prosent, 1-4 ganger i uken, mens bare 13,9 prosent trente 5 ganger i uken eller mer. Målinger av daglig fysisk aktivitet med aktivitetsmåler, tyder på at den reelle andelen som tilfredsstillt helsekriteriet bare ligger på omkring 20 prosent. Den europeiske tidsbruksundersøkelsen (HETUS) viser at Norge ligger nest nederst i Europa i samlet daglig fysisk aktivitet knyttet til transport, turer, trening, og idrett. (Gunnar Breivik og Kolbjørn Rafoss, 2012).

De viktigste positive utviklingstrekkene innen folkehelseområdet er økt levealder og nedgang i dødelighet av hjerte- og karsykdom. Utfordringene er økt forekomst av overvekt og fedme samt alvorlige sykdommer relatert til levevaner – som kreft, diabetes type 2 og KOLS. Også innen området psykisk helse er det store folkehelseutfordringer. Samtidig er trenden en mer inaktiv livsstil gjennom stillesittende hverdag og fritid, som de siste årene fått økt oppmerksomhet ut fra klare forskningsresultater om at synkende hverdagsaktivitet og økende inaktivitet er medvirkende til en rekke livsstilssykdommer. Dette bekreftes også i Folkehelsemeldingen kap.2 2.1.4 om helseutfordringer i det 21.århundret.

Helsedirektoratets rapport "Fysisk inaktive voksne i Norge – Hvem er inaktive og hva motiverer til økt fysisk aktivitet?" (mai 2009) gir en meget god oversikt over utfordringer og virkemidler. "Fysisk inaktivitet er fremtidens store helseutfordring. Økende inaktivitet gir negative konsekvenser; både fysisk, psykisk og sosialt." Rapporten angir at:

- 4 av 5 den voksne befolkningen er inaktive. Det betyr at de vanligvis ikke utfører aktivitet som gjør dem andpustne eller svette. Samtidig er det under 20 % som oppfyller anbefalingene om daglig fysisk aktivitet på minst 30 minutter for voksne.
- 2 av 4 av 15-åringene er aktive i tråd med helsemyndighetens anbefalinger om minst 60 minutter

daglig fysisk aktivitet. Aktivitetsnivået faller dramatisk fra ni til 15-årsalder.

- 3 av 4 i gruppen med inaktive kan tenke seg å bli mer aktive. Det viser at det ligger stort potensial blant denne gruppen. Helseeffekten vil kunne være stor om man klarer å øke aktiviteten i denne gruppen. Det som også er interessant, er at de som oppgir å ha vært aktive tidligere, er interessent for igjen å bli mer aktiv betydelig større enn for de som aldri har vært fysisk aktive. Dette er også et viktig moment i forhold til å arbeide med barn og unge.

Det vil antakelig være lettere å få de moderat aktive til å bli mer aktive, enn å få inaktive til å begynne med fysisk aktivitet. Derimot vil antakelig samfunnet spare mest penger ved å få de inaktive aktive, og de lite aktive mer aktive.

4.2 Fysisk aktivitet og helse

Fysisk aktivitet er et vidt begrep som omfatter for eksempel lek, friluftsliv, idrett, mosjon, trening, trim, kroppsøving og fysisk arbeid. Alle aktiviteter hvor du beveger deg i hverdagen og bruker kroppen er fysisk aktivitet. Regelmessig fysisk aktivitet er viktig for normal vekst og utvikling og har en forebyggende effekt mot en rekke sykdommer. Helsefremmende fysisk aktivitet gir også økt overskudd, virker positivt på humøret, og er en fin mulighet til sosialt samvær. Daglig fysisk aktivitet er viktig for barn, unge, voksne og eldre. Personer som er fysisk aktive lever i gjennomsnitt lenger enn personer som er lite fysisk aktive. Det finnes god vitenskapelig dokumentasjon for at jevnlig fysisk aktivitet gir en rekke helseeffekter, og reduserer risikoen for mange sykdommer og lidelser. Helsedirektoratet utga nettopp en ny rapport med anbefalinger om fysisk aktivitet. *Anbefalinger om kosthold, ernæring og fysisk aktivitet (Helsedirektoratet (2014))*

4.3 Barn og unge

Økende beskyttelse og voksenstyring av hverdagen, gir grunn til bekymring for barnas helse og trivsel. Barn gis stadig mindre tid til å være ute og leke. I løpet av en generasjon har skoleveien utviklet seg fra å være en aktiv oppdagelsesferd til å bli en passiv transportetappe. Fysisk aktivitet er en kilde til helse og livskvalitet, og er nødvendig for normal vekst og utvikling hos barn og unge (Helse og omsorgsdepartementet (2014)). Barnehagene og skolene er meget viktige arenaer som kunnskapsformidlere og bidragsyttere i helsespørsmål og for å tilrettelegge for fysisk aktivitet. Anbefalinger:

- Barn og ungdom bør være fysisk aktive minimum 60 minutter hver dag. Aktiviteten bør være av moderat eller høy intensitet. Minst tre ganger i uken bør aktiviteter med høy intensitet som gir økt muskelstyrke og styrker skjelettet, inkluderes.
- Fysisk aktivitet utover 60 minutter daglig gir ytterligere helsegevinster.
- Redusere stillesitting.

Aktivitetene bør være så allsidige som mulig for å sikre optimal utvikling av den fysiske formen, herunder påvirke fysiologiske trekk og kvaliteter som kondisjon, muskelstyrke, fleksibilitet, fart, bevegelighet, reaksjonstid og koordinasjon. Variert fysisk aktivitet gir mulighet til å utvikle både fin- og grovmotoriske ferdigheter. Regelmessig fysisk aktivitet har videre positiv effekt på psykisk helse, konsentrasjon og læring.

Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet (SEF) anbefaler at det bør innføres 1 times fysisk aktivitet hver dag i skolene. Lysten og motivasjon til fysisk aktivitet legges til grunn tidlig i barndommen. Det er viktig å styrke den forebyggende innsatsen overfor barn i barnehager for å gi gode rammer og motivere til et aktivt liv. For lite fysisk aktivitet har konsekvenser for det enkelte barns motoriske, sosiale og psykiske utvikling, samt livskvalitet. Dette vil få samfunnsmessige konsekvenser i et langsiktig perspektiv.

Blant 6-åringene tilfredsstillter 87 % av jentene og 95.7 % av guttene anbefalingene for fysisk aktivitet. Andel som tilfredsstillter anbefalingene synker imidlertid med økende alder. Blant 9-åringene tilfredsstillter 69.8 % av jentene og 86.2 % av guttene anbefalingene, mens tilsvarende tall blant 15-årige jenter og gutter er 43.2 % og 58.1 %. I alle aldersgrupper er det flere gutter enn jenter som tilfredsstillter anbefalingene for fysisk aktivitet (jf. «Fysisk aktivitet blant 6-, 9- og 15- åringer i Norge», Helsedirektoratet 2012).

Natur og friluft som en naturlig del av strategien for økt aktivitet, vil motivere til å nyte naturen i hverdagen. Ved tidlig intervensjon (primærforebygging) kan det legges til rette for at sunnhet er moro. God fornemmelse av egen kropp og gode opplevelser knyttet til bevegelse, kan danne gode vaner for en aktiv livsstil.

Dette er også i samsvar med barnehageloven som knytter seg opp mot fagområder som; fysisk aktivitet, helse og natur, og er felles satsningsområder for alle barnehager.

Lov om barnehager Ot.prp. nr. 72. kap. 5.3.1 "Barnehager oppfordres til å legge vekt på utelek og friluftsliv".

Forskning viser at i barnehager som legger vekt på friluftsliv, leker barn flere fantasileker (Fjørtoft 2000, Fjørtoft 2004, Fjørtoft & Gundersen 2007). I disse barnehagene er tempoet roligere, konfliktene færre, barna er mindre syke, har bedre konsentrasjon og er bedre motorisk utviklet enn barn i bybarnehager med liten plass".

Det er en dramatisk nedgang i fysisk aktivitet og et stort frafall fra organisert idrett i ungdomstiden fra 15 til 20 år. For å motvirke dette vil det være nødvendig å styrke kroppsøving i skolen og det vil være fornuftig å bygge relevante anlegg i tilknytning til skolene som også kan brukes av den frivillige idretten og ungdomsklubber etter skoletid (Gunnar Breivik og Kolbjørn Rafoss, 2012).

4.4 Voksne

Anbefalinger:

- Voksne bør være fysisk aktive med minimum 150 minutter moderat intensitet per uke eller minimum 75 minutter med høy intensitet per uke. Anbefalingen kan også oppfylles med en kombinasjon av moderat og høy intensitet.
- Aktiviteten kan deles opp i bolker på minst 10 minutters varighet.
- Økt dose gir større gevinst. For å oppnå ytterligere helsegevinster bør voksne øke den moderate fysiske aktiviteten inntil 300 minutter i uken, eller utføre inntil 150 minutter fysisk aktivitet av høy intensitet i uken eller en tilsvarende kombinasjon av moderat og høy intensitet.
- Øvelser som gir økt muskelstyrke til store muskelgrupper bør utføres to eller flere dager i uken.
- Redusere stillesitting.

Voksne som i utgangspunktet er lite fysisk aktive vil ha en betydelig helsegevinst ved å utøve fysisk aktivitet omtrent 30 minutter av moderat til høy intensitet daglig. Optimale helseeffekter oppnås sannsynligvis ved en kombinasjon av minst 75 minutter fysisk aktivitet med høy intensitet per uke og inntil 30 minutter daglig moderat fysisk aktivitet. Styrketrening er spesielt nyttig for å vedlikeholde muskelstyrke. Styrkeøvelser bør tilpasses den enkelte med hensyn til type øvelser, antall sett, antall repetisjoner og treningsøktenes hyppighet. Voksne som ikke kan følge rådene på grunn av nedsatt funksjonsnivå eller en sviktende helse, anbefales å være så fysisk aktive som evne og helsetilstand tillater.

God tilgang til kortreist natur og aktivitetsvennlige bo- og nærmiljøer er sentralt for å fremme fysisk aktivitet i et livsløpsperspektiv. I Danmark er det gjort undersøkelser som viser at dersom det er 300 meter til en park, brukes den gjennomsnittlig 2,7 ganger i uken. Dersom det er 1000 meter til en park brukes den i gjennomsnitt 1 gang i uken. Denne undersøkelsen viser at mange parker samlet sett gir mer bruk enn få og store parker (Grahn og Stigsdotter 2003). Regjeringen vil derfor ha økt satsing på nærfriluftslivet og fortsatt verne om allemannsretten (jf. Folkehelsemeldingen).

Voksne har et ansvar for å ta vare på egen helse blant annet gjennom å drive fysisk aktivitet (Kulturdepartementet 2012)).

4.5 Eldre

Anbefalinger:

- Eldre bør være fysisk aktive i minimum 150 minutter hver uke med moderat intensitet eller minimum 75 minutter med høy intensitet, eller en kombinasjon av moderat og høy intensitet, fortrinnsvis fordelt på de fleste dagene i uken.
- Aktiviteten kan deles opp i bolker med minst 10 minutters varighet.
- Økt dose gir større gevinst. For å oppnå ytterligere helsegevinster bør eldre øke den moderate fysiske aktiviteten inntil 300 minutter i uken, eller utføre inntil 150 minutter fysisk aktivitet med høy intensitet i uken, eller en tilsvarende kombinasjon av moderat og høy intensitet.
- Eldre med nedsatt mobilitet bør gjøre balanseøvelser og styrketrening tre eller flere dager i uken for å styrke balansen og forhindre fall.
- Øvelser som gir økt muskelstyrke til store muskelgrupper bør utføres to eller flere dager i uken.
- Redusere stillesitting.

Regelmessig fysisk aktivitet hos eldre er forbundet med forbedret styrke og funksjonsevne, og fører til økt selvhjelpenhet i hverdagen. Generelt rådes friske eldre til å følge anbefalingene for voksne. Dette gjelder særlig rådet om å bli mer fysisk aktiv i hverdagen. Eldre som ikke kan følge rådene på grunn av nedsatt funksjonsnivå eller en sviktende helse, anbefales å være så fysisk aktive som evne og helsetilstand tillater.

Intensiteten kan økes ved å gå i trapper eller bakker som gradvis blir brattere. Andre former for kondisjonstrening som kan være et alternativ til turgåing, omfatter svømming og andre vannaktiviteter, dans, sykling og bruk av utstyr som ergometersykel. Styrketrening er spesielt nyttig for å vedlikeholde muskelstyrke, og eldre anbefales et variert, og progressivt styrketreningsprogram. Styrkeøvelser bør tilpasses den enkelte med hensyn til type øvelser, antall sett, antall repetisjoner og treningsøktenes hyppighet. Styrkeøvelser bør optimalt sett kombineres med kondisjons-, balanse- og rørlighetstrening.

For eldre er det viktig å kunne være fysisk aktiv i nærmiljøet, og at det er enkel og lett tilgang til gode stier og gangveier med benker for hvile og til hyggelige møteplasser. Nærmiljøet skal også ha steder å møtes og gi mulighet for avkobling og ro i det offentlige rom.

4.6 Inkludering, likestilling, universell utforming og mangfold

Når det gjelder barrierer for fysisk aktivitet er det samlet sett en liten andel av befolkningen som opplever barrierene som svært viktige. Selv ved sykdom, skader eller handicap er fysisk aktivitet ingen umulighet. Blant barrierene er personlig situasjon en viktigere barriere enn organisering og utstyr/anlegg. Motivasjon er nok en større utfordring i forhold til det å bli fysisk aktiv. Den lavere sosiale klasse opplever betydelig mer barrierer enn andre, særlig knyttet til utstyr/anlegg og organisering. Både egen utdanning, foreldres utdanning, egen bruttoinntekt og husstandens samlede inntekt slår tydelig ut i forhold til fysisk aktivitet. Den høyeste sosiale klasse er nesten dobbelt så aktiv som den laveste klasse (Gunnar Breivik og Kolbjørn Rafoss, 2012).

Det er små forskjeller knyttet til kjønn og bosted. Yngre er mer aktive enn de eldre. Sivil status og livsfase spiller en rolle med tanke på fysisk aktivitet. Unge enslige er mer aktive enn de som er i en familiesituasjon. Omsorg for flere barn medfører mindre mulighet til egen aktivitet, men dette endrer seg senere i livet for de som er i stabile forhold. Aktiviteter som friluftsliv i skog/mark, svømming, gymnastikk og dans fenger i langt større grad jenter/kvinner og favner bredt i befolkningen. Særlig utholdenhetsaktiviteter, som ski og sykkel, og ulike former for styrketrening har de senere år hatt en sterk utvikling, med mer enn 20 prosent oppslutning. Det å øke satsingen på denne type aktiviteter må være hensiktsmessig, både fordi de er lavterskeltilbud med tanke på spesifikke ferdigheter, krever beskjedne anlegg og kan drives gjennom hele livet. Kommersielle treningsformer (treningsentre) og livsstilsaktiviteter (brettaktiviteter, ekstremспорт) har hatt økende oppslutning og representerer betydelige potensialer i utvalgte befolkningssegmenter (Gunnar Breivik og Kolbjørn Rafoss, 2012).

4.7 Friluftsliv og psykisk helse

Det er godt dokumentert at de generelle psykologiske virkningene av fysisk aktivitet bl.a. gir livsutfoldelse, lek og glede, økt velvære etter aktivitet, overskudd og energi, bedre søvn, redusert forbruk av beroligende medisiner og sovetabletter, kreativ tenkning, bedre selvfølelse, bedre forhold til egen kropp og opplevelse av mestring. I Miljøverndepartementets rapport «Naturopplevelse, friluftsliv og vår psykiske helse» (2009) fokuseres det på den positive effekten friluftsliv har for vår psykiske helse. Videre sier rapporten at naturbaserte fritidsaktiviteter synes å ha den avgjørt mest allsidige positive effekten når det gjelder psykisk helse.

En rekke studier viser tilsvarende positive effekter ved utførelse av friluftsliv I følge «Friluftsliv, en vei til bedre psykisk helse?» (A. Myrvang (2003)) utgjorde den gruppen som drev generell fysisk aktivitet og rapporterte positiv mental effekt, ca. 30 %. Mens de som drev med friluftsliv rapporterte dobbelt så stor (60 %) positiv effekt. I rapporten fra det nordiske miljøprosjektet "Friluftsliv og psykisk helse" (2009) bygger Andersson og Arnlund på kvalitative intervjuer og viser til at friluftsliv kan ha en mengde positive effekter på psykisk helse gjennom positiv påvirkning av sinnsstemning, demping av symptomer, innby til fellesskap og samvær, samt kan fremme en positiv helseutvikling hva gjelder vaner og livsstil.

Ved milde og moderate depresjoner er effektene av fysisk aktivitet godt dokumentert. Noen studier viser at fysisk aktivitet kan medføre like stor reduksjon i depressive symptomer som etablerte behandlingsmetoder, slik som antidepressive medikamenter (Fysisk aktivitet og psykisk helse, Helsedirektoratet 2010).

Ved å legge til rette for friluftsliv vil befolkningen generelt nyte godt av de positive effektene på vår psykiske helse.

4.8 Folkehelsearbeidet

I Stortingsmelding nr.34 «Folkehelse – god helse felles ansvar» (2012-2013) ligger grunnlaget for det folkehelsearbeidet som nå drives i Horten. Ved å forebygge mer må vi reparere mindre. Horten kommune etablerte i 2013 en 100% stilling som folkehelsekoordinator, som skal koordinere kommunens innsatser på ulike fagfelt.

En viktig del av folkehelsearbeidet i dag er å utjevne sosial ulikhet i helse og minske relativ fattigdom. Målgruppen for folkehelsearbeidet er i utgangspunktet alle i befolkningen (jf. Helsefremmingsplanen 2013), men vil også inkludere marginaliserte grupper (kronikere, innvandrere, trygdede, de med lav inntekt, inaktive, eldre m. m). Dersom en lykkes med tiltak for disse har det stor innvirkning på folkehelsen totalt sett. Tiltakene må ha en lav inngangsterskel og må ses i sammenheng med flere innsatsområder eks. satsing på sunt kosthold, frukt og fysisk aktivitet i barnehage og skole. Den største utfordringen i årene som kommer, blir å finne tiltak som kan nå frem til og rekruttere deltakere fra det stadig økende antall av befolkningen som er fysisk lite aktive, og som ikke benytter seg av eksisterende tilbud gjennom organisert idrett og ulike treningstilbud. Helsefremmingsplanen anbefaler å styrke samarbeid med frivillige organisasjoner og interesseorganisasjoner i planlegging og gjennomføring av tiltak. Det bør stimuleres og legges til rette for igangsetting og utvikling av tilpassede aktiviteter for alle aldersgrupper i et samarbeid mellom frivillige organisasjoner og det offentlige.

4.9 Barnehage og skole

Kroppsøving

Læreplanen i kroppsøving vektlegger fysisk aktivitet ut fra menneskets grunnleggende behov og for å fremme god helse. Hovedområder i kroppsøvingfaget er:

- Aktiviteter i ulike bevegelsesmiljøer på 1.-4 års trinn
- 5-7 klasse har økt uketimetall i fysisk aktivitet siden 2009
- Idrettsaktiviteter, dans og friluftsliv på 5. – 7 trinn
- Idrett og dans, friluftsliv, aktivitet og livsstil på 8-10-årstrinn
- 1.– 7. årstrinn har 478 timer fordelt over 7 år
- 8. – 10. årstrinn 228 timer fordelt over 3 år

Svømmeundervisning

Det er viktig at barn blir trygge i sjø og vann, og oppøver de nødvendige svømmeferdighetene for dette. Skolens svømme- og livredningsopplæring spiller en viktig rolle i denne forbindelse. I Læreplanverket for Kunnskapsløftet er det tatt inn kompetansemål om svømme- og livredningsopplæring. Skoleeier plikter å gi elevene svømme- og livredningsopplæring, jf. forskrift til opplæringsloven § 1-1. I kroppsøving er det kompetansemål etter 4. årstrinn, 7. årstrinn og etter 10. årstrinn.

I Horten kommune får alle elever på barnetrinnet svømmeundervisning. Svømmeundervisningen er en del av kroppsøvingfaget i skolen. Undervisningen planlegges og utføres av svømmeinstruktører ansatt av Horten kommune ved oppvekstetaten og gjennomføres i Horten svømmehall. Hoveddelen av svømmeundervisningen får barna i 4. trinn med 2 skoletimer pr uke i løpet av skoleåret.

Fysisk aktivitet

Nasjonalt er det innført en styrking av fysisk aktivitet på mellomtrinnet med 2 timer/uke til sammen på 5. – 7. trinn i tillegg til ordinære kroppsøvingstimer. Ordningen med trivselsledere som skaper positive aktiviteter i friminuttene er positiv, og bør vurderes videreutviklet i retning av Vestfold idrettskrets' prosjekt Aktiv skole 365 – hvor det er enda større fokus på fysisk aktivitet. Ellers har særlig skolene i Horten fokus på fysisk aktivitet gjennom prosjektjobbing (gå/sykle til skolen, hoppetau-aksjon etc), og dette er positive tiltak som bidrar til økt fysisk aktivitet – og gir mange inspirasjon til varige endringer. I SFO er et av satsningsområdene lek og skapende barnestyrt uteaktiviteter.

5 Faktagrunnlag Horten kommune

I denne gjennomgangen er hovedvekten lagt på de områder der Horten skiller seg fra andre sammenlignbare kommuner.

Arealer

- Horten er en liten kommune arealmessig med bare 70 kvadratkilometer areal.
- Rundt halvparten av arealet er skog og i underkant av en tredjepart er dyrket mark
- Horten er en viktig landbrukskommune med matjord av høy kvalitet som gir grunnlag for kornproduksjon

Landskap og naturressurser

- Horten kommune har verdifulle naturressurser, et verdifullt natur- og kulturlandskap, viktige friluftsområder og et rikt biologisk mangfold.

Befolkning

- Horten kommune har pr 1.1.2014 **26.751** innbyggere. Befolkningsveksten er på ca 1 % pr år, og i **2040 er det anslått at kommunen vil ha rundt 36.000 innbyggere.**
- Horten er blant landets tettest befolkede kommuner med 375 innbyggere pr kvadratkilometer.
- Befolkningen blir eldre. Tabellen under viser fremskrevet folkemengde etter alder.

ALDER År	2000	2014	2020	2030	2040
0-5	1819	1782	1908	2233	2373
6-15	3091	3209	3324	3774	4276
16-19	1147	1447	1360	1436	1728
20-66	14336	16153	16944	18136	19254
67+	3371	4160	4950	6444	8159
TOTALT	23764	26751	28486	32023	35790

Det er grunn til å legge merke til den store økningen i antall eldre over 67 år som fremskrivningen viser. Statistisk Sentralbyrå (SSB) regner med at andelen innbyggere over 67 år, på landsbasis vil mer enn fordobles frem mot år 2060.

Byer og bosteder

- Horten kommune består av: **byene:**
Horten med ca 19.000 innbyggere
Åsgårdstrand ca 3.000 innbyggere

Tettstedene:

- Skoppum med ca 2.000 innbyggere
- Borre med ca 1.100 innbyggere
- Nykirke med ca 1.200 innbyggere
- I tillegg kommer noen mindre steder og litt spredt bebyggelse.
- Kommunen har ca 12.200 boliger. Av dette er ca 50 % eneboliger, ca 13 % tomannsboliger, ca 12 % rekkehus og ca 25 % leiligheter i leilighetsbygg. I snitt bor det ca 2,16 personer pr bolig.

Infrastruktur og kommunikasjon

- Horten har jernbane gjennom kommunen, men ikke stasjon i sentrum. Vestfoldbanen skal bygges ut med dobbeltspor og høyere hastighet. Ny stasjon og trase er ikke fastlagt.
- Med fergeforbindelsen til Moss og E6 er Horten et knutepunkt for kommunikasjon i Oslofjordregionen og mot kontinentet. Samferdselsdepartementet utreder en fergefri fjordkryssing.
- E-18 gjennom kommunen er utbygd med god firefelts veg til Oslo og sydover i Vestfold. Ny rv 19 gir god forbindelse mellom ferge og E-18

Forskning, utvikling og innovasjon

- Forskning, utvikling og innovasjon er viktig i Horten. Høgskolen i Vestfold er et regionalt senter for forskning og utdanning. Som vertskommune for høgskolen har Horten kommune et særlig ansvar for å legge til rette for utviklingen ved høgskolen.
- Horten kommune har et næringsliv med høy kompetanse og betydelig forsknings og utviklings (FOU) aktivitet.

Klima, miljø og energibruk

- Horten kommune ligger nest lavest i Vestfold når det gjelder klimagassutslipp pr innbygger.
- I Horten kommune kommer 68 % av klimagassutslippene fra trafikk, 14 % kommer fra stasjonær forbrenning og 7 % fra landbruk.
- Horten kommune har redusert energibruken i kommunens bygninger. Klimagassutslipp fra husholdninger er også betydelig redusert
- Kommunen har utfordringer med miljøgifter i bunnsedimenter i Indre havn.
- Kommunen har miljøutfordringer knyttet til overgjødning i Borrevannet og deler av Oslofjorden (særlig Indre havn bassenget).
- Kommunen har 18 områder som er vernet etter naturmangfoldsloven. I tillegg kommer en rekke områder med rikt biologisk mangfold og mange registrerte rødlistearter.

Kultur og fritid

- Aktivt arbeid i til sammen 250 ulike lag og organisasjoner
- Kommunen har mange idrettsanlegg med gode forhold for mange aktiviteter. Det finnes til sammen fem kunstgressbaner for fotball.
- Kommunen har to kulturhus med Bakkenteigen og Storgt. 37.
- Det er utbygd kyststi og gode muligheter for et aktivt friluftsliv. Når det er snø, blir ca 80 km med skiløyper preparert på frivillig basis.
- Kommunens nettoutgifter til kulturformål er relativt lave.

Folkehelse og levekår

- Andel uføretrygdede under 45 år høyere enn i landet for øvrig.
- Andelen som fullfører videregående skole i Horten er lavere enn i landet som helhet.
- Horten har høyere andel av psykisk sykdom målt ut fra sykehusinnleggelser og medisinforbruk
- Horten har høyere dødelighet av kreft, mens dødeligheten av hjerte- og karsykdommer er noe lavere enn landsgjennomsnittet
- Horten ser ut til å ha en lavere andel røykere målt ut fra andelen gravide som røyker og forekomsten av KOLS i befolkningen.
- Horten har en arbeidsledighet som er større enn landsgjennomsnittet og gjennomsnitt Vestfold
- Horten har høyere andel sosialhjelpmottakere enn gjennomsnitt i Vestfold og landet som helhet.
- Kommunen bruker forholdsvis lite til forebyggende tiltak.

Oppvekst og utdanning

- Horten ligger lavt i "grunnskolepoeng", både sammenliknet med snitt i Vestfold og landsgjennomsnitt. (Spesielt i 10. klasse)
- Kommunen bruker mindre til grunnskoleopplæring i form av lavere lærertetthet enn sammenliknbare kommuner.
- Lav pc-tetthet i skolen
- Økning i antall elever med behov for spesialundervisning.
- Antall barn med tjenester fra barnevernet er økende. *Trivsel på skolen, 10. trinn 2011*
- Relativt bra bemanning og kompetanse i barnehagene.
- Horten kommune har en lavere dekningsgrad for 1-5 år enn K-13 og Vestfold. Flere foreldre i Horten enn gjennomsnittet av kommunene, må finne annen løsning for sine barn enn barnehage.

Helse og velferd

- Et relativt stabilt antall brukere av pleie og omsorgstjenester de senere år.
- Markant økning de senere år på andelen av personer over 90 år i befolkningen
- Et høyt antall mottakere av pleie- og omsorgstjenester i forhold til årsverk i alt
- Relativt lav dekning på antall personer i institusjon og heldøgnsbemannet bolig i % av befolkningen over 80 år
- Prognoser for befolkningsutvikling viser at kommunen vil få store utfordringer i løpet av noen år ift å opprettholde nivået og kapasitet på tjenester

Verdiskapning og arbeidsliv

- Stor grad av kompetansebaserte bedrifter med vekt på høyteknologi, som konkurrerer i et globalt marked.
- Det forventes økt etterspørsel etter høykompetent arbeidskraft både innen offentlig og privat sektor.
- 26% av arbeidstakerne har høyere utdanning. Det er høyest andel i Vestfold.
- 40 prosent av arbeidsstyrken jobber utenfor kommunegrensen. Landsnittet er 36.
- Horten har noe høyere ledighet enn gjennomsnittet i Vestfold. 20% av de ledige i Horten har innvandrerbakgrunn fra land utenfor OECD.

Samfunnssikkerhet og kriminalitetsforebygging

- ROS-analyser viser ingen signifikante farer ved samfunnssikkerheten
- Kriminalitetsstatistikk for Horten viser relativt stabile tall for de senere år, med en liten nedgang for grove tyverier.

Utfordringer for Horten kommune

Statistikkene for Horten kommune og andre utviklingstrekk identifiserer en rekke utfordringer for kommunen. Dette er spørsmål som vil bli sentralt i kommunens framtidige planarbeid.

Befolkningsutvikling og bosetting

Etter prognosene vil befolkningen i Horten kommune vokse med rundt 10.000 innbyggere fram til år 2040. Presset vil være størst nær kysten. Det er derfor en utfordring og kunne legge til rette for en slik vekst uten at dette går på bekostning av sårbare naturområder, dyrket mark eller kulturlandskap. I tillegg er det en utfordring å realisere fortetting i sentrum uten at det går på bekostning av bevaringsverdige bygninger og kulturmiljø. I Norge er det nå en historisk høy innvandring, særlig i Oslo-området. Oslo er nå en av de hovedstedene i Europa som har den største veksten. Dette vil også få betydning for Vestfold og Horten. Det er grunn til å forvente at innvandringen også vil være høy i årene som kommer

Dårlig kommunal økonomi med lave skatteinntekter

Dårlig kommuneøkonomi gir kommunen store utfordringer. Det er vanskelig å kunne prioritere nye oppgaver og det blir lett bare fokus på minimumsløsninger for det som er lovpålagt. Det er viktig å kunne øke kommunens økonomiske handlingsrom.

Høy arbeidsledighet og mange uføretrygdede

Høy andel uføretrygdede og høy arbeidsledighet bidrar til økte kostnader til sosialhjelp. I tillegg bidrar det til at skattinntektene blir lave.

Opprettholde helsetilbud når eldrebølgen kommer

Det blir en utfordring å kunne opprettholde kommunens servicenivå når antall eldre øker kraftig. Kommunens tjenestenivå må også tilpasses de langsiktige endringene i befolknings sammensetningen.

Styrke næringsliv og sikre kvalifisert arbeidskraft

Næringsliv og sysselsetting har flere utfordringer. Det er ønskelig å etablere flere kompetansearbeidsplasser. Satsingen på næringsutvikling knyttet til høgsolen i Vestfold er viktig i denne sammenheng. Det er en utfordring å skaffe og beholde kvalifisert arbeidskraft.

I tillegg er det viktig å opprettholde og øke sysselsettingen i et allsidig næringsliv. Det er et særlig behov for å etablere flere arbeidsplasser for ufaglærte. Satsingen på logistikk og lagervirksomhet rundt Kopstad og på Skoppum er viktig i så måte.

Handelen i Horten har gjennomgått store endringer. Handelslekkasjen er redusert samtidig som sentrumshandelen utenom kjøpesentre har utfordringer. Det er viktig å kunne videreutvikle Horten sentrum som et levende handelsmiljø og sosial møteplass.

Sikre kvalitet og gode resultater i skolen

Horten kommune bruker relativt lite midler på skole. Samtidig er det ønskelig å forbedre resultatene i skolen. Dette representerer en viktig utfordring.

Urbanitet og livskvalitet

Det er en trend at flere mennesker ønsker urbane kvaliteter. Det er i byene den store veksten er. Kafé og bykulturen er viktig for mange. Folk vil i stor grad bo sentralt. Samtidig har mange mennesker et ønske om bokvalitet med bakkekontakt, utsikt og grøntområder. Det er sannsynlig at den største veksten også i Horten vil komme i bystrukturene. Det blir da viktig at det skjer på en slik måte at man sikrer grønnstruktur og kvalitet.

Forbedre infrastruktur og kommunikasjon

Det er flere utfordringer innen veier og samferdsel. I første rekke er det viktig å få fastsatt en trasé for ny jernbane gjennom kommunen. Det er utfordringer i forhold til trafikk gjennom Kirkebakken og ved høgsolen og i Åsgårdstrand. Økt trafikk over Oslofjorden er en utfordring. Vedlikehold av veger og utbygging av gang og sykkelveger er også viktig i årene som kommer. I tillegg vil befolkningsvekst etter hvert utløse krav om nytt kloakkrenseanlegg.

Miljøvern og klimaarbeidet

Det er en utfordring å redusere klimagassutslippene i Horten i tråd med målene i klima og energiplanen og regjeringens klimamelding. Dette gjelder særlig innen samferdsel hvor kommunen har begrenset med virkemidler. Det er også en utfordring å rydde opp i forurensede sedimenter på Indre havn og sikre vannkvaliteten i Borrevannet og Oslofjorden.

6. Idrett, nærmiljø og friluftsliv i et byutviklingsperspektiv

Utøvelse av fysisk aktivitet er en viktig faktor i et folkehelseperspektiv. Folkehelseloven regulerer det langsiktige og systematiske folkehelsearbeidet og skal gi kommuner og fylkeskommuner et verktøy for å møte fremtidens helseutfordringer. Det offentlige bidrag i denne sammenheng blir i stor grad å tilrettelegge for utøvelse av fysisk aktivitet for alle, gjennom tilrettelegging og utvikling av gode bo- og nærmiljø som har rom for blant annet tilgjengelig friluftsområder, grøntområder, turstier, nærmiljøanlegg, gang- og sykkelveier og idrettsanlegg. I større byer kan dette være en utfordring å innpasse med tanke på urbanisering, fortetting og befolkningsvekst. Horten har høy deltakelse i organisert idrettsaktivitet, så det er viktig å bygge opp om denne gode trenden.

6.1 utfordringer i forhold til arealsituasjonen

Horten vokser i befolkningstall. I 1988 var vi 22.228, mens kommunen i 2014 har 26.751 innbyggere. Innen 2040 spår man at folketallet vil runde 35.000. Samtidig vet vi at kommunen har et samlet areal på 70 km² – og dette øker ikke! Horten er allerede den tettest befolkede kommunen i Vestfold med 381 innbyggere pr km². Dette presser på de ubebygde arealene og forutsetter fortetting av eksisterende boligområder. Utbygginger skaper stort press på eksisterende grønnstruktur og medfører økt behov for gode nærmiljøområder, friluftsliv og idrettsanlegg. Det er og en stor utfordring å bevare viktige arealer til idrett og friluftsliv, spesielt med tanke på den frie lek og rekreasjon der folk bor. «100-meter skogen» og viktige grønnkorridorer og turstinnett må sikres. Markagrensen må overholdes. I arealplanleggingen må det derfor sikres areal til disse formålene. Friluftsliv og nærmiljøområder bør ha forbindelse med den overordnede grønnstrukturen for at innbyggerne skal komme seg ut i marka. Tilsvarende forbindelse bør det være fra skoler og barnehager for å gi god tilgang til uteområder utover selve skole- og barnehagetomta.

En bærekraftig byutvikling forutsetter samordnet arealbruk og gode infrastrukturtiløsninger.

Oppfordring til, og ønske om økt fysisk aktivitet i befolkningen, stiller krav om at det offentlige tilrettelegger det fysiske miljøet slik at det kan brukes av alle. Fokus må rettes mot bo - og nærmiljø som har en tilpasset infrastruktur som inkluderer utearealer, nærmiljøanlegg, turstier, grøntområder, gang- og sykkelstier og idrettsanlegg. Dette er gode investeringer som innbyr til fysisk aktivitet, trivsel og sosialt samvær til glede for alle aldersgrupper.

Sikring og opparbeiding av areal og anlegg for idrett i tråd med befolkningsutvikling og aktivitetsmønster, bør tilstrebes. Areal til idrettsanlegg er ofte arealkrevende. Arealbehov for idrettsformål, friluftslivformål og nærmiljøanlegg som dokumenteres gjennom arbeidet med kommunal plan for idrett og fysisk aktivitet, må innarbeides i kommuneplanens arealdel. Dette sikrer mulighet til utvikling av areal og anlegg for fysisk aktivitet over tid.

6.2 Idrett

I Horten er de fleste store idretter representert. Antall medlemskap i idrettsklubbene og bedriftsidretten er relativt høyt i forhold til innbyggertallet. Dette er positivt for innbyggerne og for kommunen som sådan. Antall idrettsgrener gir mulighet for mange valg for innbyggerne. Imidlertid gir det også noen utfordringer for kommunen. Forventningene til innbyggerne om hva det offentlige skal tilby er større enn hva som er mulig å imøtekomme på anleggssiden. Alle anleggstyper for idrett som søkes etablert, skal gis en behovsvurdering både sett opp mot forventet aktivitetsmengde i anlegget, og økonomi/drift i forhold til investeringen. Som en mellomstor kommune i norsk målestokk er det også viktig å være tilrettelegger for større idrettsanlegg som gir rom for store idrettsarrangement, men samtidig ivareta lokale behov for idrettsanlegg i bydelene.

Idrettsareal

Idrettsanlegg er i stor grad arealkrevende. Dette betinger langsiktig planlegging. Flerbrukshaller og fotballbaner ivaretar de største idrettsgrenene i dag. Nærhet til anlegg er viktig for jevnlig bruk, skaper tilhørighet i eget boområde og er samtidig viktige sosiale arenaer spesielt for barn og unge. Bruksmessig er det også gunstig med flere anlegg i nærheten av hverandre, gjerne ved skoler og barnehager, pga. det sosiale

samspillet som skapes blant brukere/trenere, "eierforhold", høyere bruksfrekvens, enklere drift, lett tilgjengelighet ift offentlig kommunikasjon osv.

Langsiktig utfordring for idrettens del ved slike løsninger, er ofte mangel på utvidelsesmuligheter og at særlig deler av utendørsanlegg kan stå i fare for å bli bygd ned hvis skole har behov for utvidelsesmuligheter. Dette må unngås. Dette forutsetter en klar plan, og vilje til å sette av tilstrekkelige arealer for idrettsformål i overordnet planlegging.

Sambruk flere idrettsanlegg.

Det er også av stor betydning å fokusere på at idretten hele tiden er i utvikling. Å sikre arealer til idrettsformål som er store nok – og har utvidelsesmuligheter – er viktig. Dette vil gi mulighet for å etablere flere ulike anleggstyper etter som nye behov kommer til, og gir en svært god synergieffekt hvor aktivitet avler mer aktivitet. Sambruk kan også innebære idrettsbygg som kan huse flere idrettsgrener.

Oppgradering av anlegg/standardheving

I noen tilfeller kan man gi et bedre og mer omfattende treningstilbud til flere uten å båndlegge nytt areal. Dette gjelder blant annet ved omlegging av gress til kunstgress på eksisterende fotballbaner. Samtidig er det viktig å ivareta det man har av anleggsmasse, da det representerer store verdier. Anleggene må imøtekomme de krav som idretten har og arenaene bør oppleves gode å oppholde seg i/på. Dette gjelder særlig flerbrukshallene.

Internasjonalisering: nye idrettsgrener

Horten er i ferd med å bli internasjonal by med mange store bedrifter med utenlandske arbeidstakere, samt at vi har Høgskolen med studenter fra hele verden. Tilrettelegging for idrettsgrener vi har liten tradisjon for, bør også tas med i det totale planleggingsbildet. Dette for å være en god vertskommune og samtidig gir det rom for et bredere tilbud av idrettsgrener til befolkningen generelt.

Interkommunale idrettsanlegg.

Kommunene i Vestfold har ett sammenvevd bo- og arbeidsmarked. Dette er relevant bakgrunnsteppe med tanke på etablering av større spesialanlegg i idrett. Større spesialanlegg (eks. ishall, skyteanlegg, motorsportanlegg mm) må vurderes særskilt i forhold til plassering. I Vestfold er det relativt korte avstander, og tett befolkning, slik at for en del større spesialanlegg vil det mest naturlige være å tenke interkommunale løsninger. Kulturdepartementet gir muligheter for at det kan søkes om ekstra tilskudd av spillemidler på inntil 30 % av ordinær tilskuddssats til større interkommunale idrettsanlegg. Forutsetningen er blant annet at anlegget er et større kostnadskrevenende anlegg, og at det inngås bindende skriftlig avtale mellom to eller flere kommuner vedrørende investering og drift. I lys av pågående kommunereform er det viktig å vurdere større idrettsanlegg i en slik sammenheng.

Estetikk og miljø

Ved idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av idrettsanlegg, skal det fremgå at estetiske forhold er grundig vurdert for en best mulig tilpasning av anlegget, både i seg selv og i forhold til omgivelsene. Anleggene må i tilstrekkelig grad ta hensyn til omgivelsene, både når det gjelder innpassing i natur- og kulturlandskap og samspill med eksisterende bebyggelse i området rundt. Dette er anlegg som skal stå svært lenge, så estetiske kvaliteter er spesielt viktig og hensynta.

Toppidrett - utdanning

Horten videregående skole har stor pågang på sin idrettslinje, samt til toppidrettsutdanning ved idrettslinja. Dette bedrer muligheten ytterligere for at lokal ungdom som vil satse på toppidrett, kan bli i regionen noe lenger enn tidligere og få et enda bedre tilbud. Toppidrettsutøvere er ofte forbilder for yngre utøvere. Å ha lokale toppidrettsutøvere, er en viktig motivasjonsfaktor for mange yngre utøvere. Samtidig er det med på å synliggjøre Horten på en god måte. For å holde på toppidrettsutøvere, må rammefaktorer slik som blant annet oppgraderte idrettsarenaer med god mulighet for trening og stevner/kampavvikling, være tilgjengelig. Dette behovet forsterkes ytterligere ved at Høgskolen i Buskerud og Vestfold også har idrettsutdanning i sitt studietilbud, samt at det er flere toppidrettsutøvere blant studentene. Gode anlegg og et godt toppidrettsmiljø vil gjøre Horten enda mer attraktiv som studentby.

6.3 Friluftsliv

Spesielt viktige områder for friluftsliv er innarbeidet i kommuneplanen med arealformål grønnstruktur og *Landbruks-, natur- og friluftsområder*. I tillegg til de store sammenhengende utmarksområdene som defineres av markagrensen, ligger det viktige friluftsområder inne blant bebygde områder. Dette er viktige arealer for nærfriluftsliv og for lokalmiljøet.

Urbant friluftsliv

Friluftsliv forbindes ofte med aktiviteter i mer eller mindre urørt natur. Men det kan også innlemme en stor og variert gruppe aktiviteter og opplevelser som også omfatter menneskepåvirket natur, landbrukets kulturlandskap og naturinnslag i byer og boligområder.

Denne type friluftsliv kan betegnes som *urbant friluftsliv – eller byluftsliv* - og er en ny trend innen byplanlegging. Viktige miljø- og helsefaktorer er her blant annet muligheter for rekreasjon, fysisk aktivitet og sosiale møteplasser i byer og tettsteder i nærheten av der hvor mennesker bor. Fortetting av byen og tettsteder skaper press på rekreasjonsarealene og de gjenværende arealene er ofte gjenstand for interessekonflikter og verdiprioriteringer. Det er i så måte viktig å se verdien at slike arealer blir bevart og tilrettelagt som urbane aktivitetsarenaer. Vi er derfor i denne planen også opptatt av naturinnslag i byer og boligområder i et folkehelseperspektiv. Det er naturlig at urbane friluftskvaliteter innehar tilgjengelighet for alle med tanke på eldre, barn og unge, mennesker med funksjonsnedsettelse og etniske minoriteter.

Differensiert tilrettelegging

Ulike tilretteleggingstiltak må gjøres ut fra overordna og helhetlige vurderinger. Det er hensiktsmessig å inndele utmarka i soner, der graden av tilrettelegging avtar jo lenger ut i marka man kommer. I boligområdene vil tilretteleggingsgraden ha en urban karakter, mens tilrettelegginga i marka underlegges naturforholdene og naturkvalitetene. Turløyper i den urbane sonen kan gjerne være asfalterte for å tåle høy bruksfrekvens og flerbruk, mens turløypene i marka skal avløses av stier med naturtilpasset tilrettelegging. Ulik veg- og stistandard tilfredsstiller ulike behov og gir innbyggerne varierte friluftstilbud. Samtidig ivaretar ulike grader av tilrettelegging ulike naturkvaliteter. Veg- og stinettet har også en funksjon i forhold til å kanalisere ferdselen og derved hindre slitasje i naturen. Det er en høyere turstistandard fra tett befolkede bydeler enn fra områder med lav befolkningstetthet.

Universell utforming

I sonene med høy tilretteleggingsgrad skal tilrettelegging av turløyper, veier og anlegg skje etter prinsippet om "tilgjengelig og brukbar" (grad av universell utforming). Dette innebærer at *alle*, også funksjonshemmede, skal kunne bruke området. Det bør således utarbeides en standard for utomhusanlegg hvor standard på stier og turløyper står sentralt. Det er stort fokus på at turveinettet utformes med "tilgjengelig og brukbar" standard. Samtidig må vi likevel akseptere at store deler av marka har smale stier som kun er farbare til fots, eller ikke har stier i det hele tatt. Begrunnelsen er å bevare de ulike naturkvalitetene fordi de har en verdi i seg selv, og fordi det også er en kvalitet også å ferdes i relativt uberørt natur. Horten har relativt få tilrettelagt badeplasser, turveier og anlegg som er utformet etter prinsippet om universell utforming. Det er viktig å fokusere på dette for å få god tilgang til friluftsområder i kommunen for alle brukergrupper.

Grønnstruktur

Med tanke på Hortens befolkningstetthet og utbyggingspress, vil en helhetlig grønnstrukturplan være svært nyttig for overordnet planlegging og prioriteringer.

Denne bør vise viktige grøntområder og grøntkorridorer fra bebyggelsen og ut i marka. Prioriterte områder bør innarbeides i kommuneplanen og planmessig sikres fortløpende i forbindelse med reguleringsplaner for de enkelte områdene. En grønnstrukturplan vil også fokusere på strandsonen, innsjøer og vassdrag – og sikre allmenhetens tilgang til disse, samtidig som viktige vegetasjonssoner for biologisk mangfold, herunder livsbetingelser for fisk og andre dyregrupper, blir vurdert.

Markagrensen

Markagrensen er fastlagt i kommuneplanen. Denne skal være en grense for utbygging slik at friluftsområdene sikres mot utbygging i et lengre perspektiv. Markagrensen er videreført i de senere kommuneplanrullinger og er bare i mindre grad endret. Friluftsområder sikres i uoverskuelig framtid ved hjelp av markagrensen. Den er derfor viktig i Horten - som har stort utbyggingspress.

Kyststi

Kyststien i Horten ble etablert på midten av 90-tallet, og dekker nå mesteparten av kommunens kyststripe. Hensikten med kyststien er å bedre tilgangen til strandsonen, samtidig som den er et svært populært turareal. Stien er i hovedsak gitt standard "tilgjengelig og brukbar", men flere steder er stien av terrengmessige årsaker opparbeidet som en enkel sti. Det er viktig å opprettholde dagens standard på kyststien, og gjøre nødvendige utbedringer som følge av slitasje og ødeleggelser fra vær og vind. Videre er det et mål å få kyststien til å gå sammenhengende langs sjøen gjennom hele kommunen, og da er det nødvendig å få til avtaler på "missing links". Pr i dag gjelder dette området fra Falkensten mot Re grense, samt noen felt i Sælavika og Steinbrygga.

Offentlig sikrede friluftsområder

Arealer er en forutsetning for friluftsliv og naturopplevelse. I Horten er det forholdsvis store utmarksområder som er tilgjengelige for allmenn bruk med hjemmel i allemannsretten. *Retten til fri ferdsel i utmark (allemannsretten)*, er juridisk forankret i *Friluftsloven*. Ofte er det behov for *tilrettelegging* for friluftsliv, og dette kan kun skje når kommunen eier arealene eller har inngått avtale med grunneier om tilrettelegging av disse. Hortens utfordring er at skjærgård/øyer ikke er tilgjengelig for allmenheten. Hovedoppgaven videre må derfor være å jobbe for at Mellomøya, Østøya og evt Bastøya frigis – helt eller delvis – og sikres som friluftsområder for allmenheten.

Ridestier

Ryttersporten er en aktivitet som har økt de siste år. Hester stalles opp på gårdsbruk i hele kommunen, og bruker utmarkas turstier og løyper til trening og rekreasjon. I enkelte områder er det store konflikter mellom ryttersporten og øvrige brukere av friluftsområdene. Spesielt nevnes skiløyper hvor det stadig oppleves at hester trækker i stykker preparerte skispor. På barmark trækker hester opp stier og oppleves av turgåere som truende på smale stier. Med hjemmel i Friluftslovens § 11 er det forbudt å ri og gå til fots i preparerte skiløyper. Å etablere egne ridestier vil minimere disse konfliktenes.

Jakt- og fiske

Jakt og fritidsfiske er populære friluftaktiviteter som utgjør en viktig del av norsk friluftslivstradisjon. I Horten er det gode forhold for jakt og fiske. Jakt er en grunneierrettighet og det felles hjort, elg, rådyr og småvilt i Horten. Grunneierlaget for Borrevannet selger fiskekort. Den mest utbredte fiskeaktiviteten i Horten er imidlertid sjøfiske, og det finnes mange gode fiskeplasser langs kommunens kystlinje.

6.4 Nærmiljøanlegg

I Kultur- og kirkedepartementets veileder for idrett og friluftsliv angis nærmiljøanlegg som prioriterte tiltak som favner om en viktig målgruppe; barn og unge i alderen 6 - 19 år. Dette følges opp i Horten kommunes planer. Anleggene er lokalisert i boligområdenes nærmiljø, og skal fungere som møteplasser for lokalbefolkningen. Nærmiljøanleggene blir ofte plassert ved eksisterende anlegg som idrettsanlegg, skolegårder, kvartalslekeplasser og lignende. Ved opparbeidelse av anleggene fokuseres det på flerbruk, både med hensyn til aktivitet og brukergrupper. Anleggene skal så sant mulig gis universell utforming. Skolene bør defineres som nærmiljøparker. Dette på grunn av sentral beliggenhet i forhold til utbyggingsmønstre samt for å få til en flerbruk av anlegg som skolen disponerer. Nærmiljøparker og områder med lav anleggsdekning, skal prioriteres i kommunens satsing i bydelene med hensyn på utvikling av områdene som møteplasser. Nærmiljøanleggene er ofte løkker, binger eller andre aktivitetsanlegg. Nærmiljøparker er en samling av to eller flere nærmiljøanlegg. De kjennetegnes ved at de er opparbeidet for lek og fysisk aktivitet beregnet for et lokalområde. I tillegg til anlegg på skoler og barnehager er det registrert 70 kvartalslekeplasser, 50 enklere nærlekeplasser og 30 balløkker i kommunen. Mange lekeplasser og balløkker er i dag nedslitt, og mangler utstyr. Kommunens økonomi tilsier at det ikke vil være mulig å oppgradere alle disse, og det bør derfor gjøres en analyse av behovet for lekeplasser og nærmiljøanlegg – hvor målet er å etablere noen færre, men bedre kvalitative anlegg. Skolene er aktive brukere av friluftsområder. Dette gir en positiv flerbruk og en helsegevinst. Ofte gjør skoleelevene seg kjent i områder som de senere presenterer for familien i helgene. Skolene inngår ofte avtaler med grunneiere (privat, eller kommunalt eid grunn) om oppføring av lavvo eller gapahuk. Dette er innretninger som gir skolene økt bruk av friluftsområdene, da dette gir et kjent og konkret turmål, samt at de da har anlegg å trekke inn i dårlig eller kaldt vær.

6.5 Barnehager, skoler og fysisk aktivitet

Barn har som oftest et stort aktivitetsbehov. I det offentlige rom, er det viktig å tilrettelegge for fysisk utfoldelse for denne aldersgruppen – alle andre vil profitere på det. Det offentlige er som oftest premissleverandør for planlegging og utforming av boligområder, barnehager, skoler, idrettsanlegg, sykkelstier etc. Hverdagen betyr mest, da barn er mange timer daglig i barnehager eller skole. Utformingen av denne hverdagen har stor betydning i forhold til å innarbeide gode vaner.

Barnehagens lokaler og uteområde

I «Lov om barnehager» står det at barnehagen skal ha uteområder som er egnet for formålet ut fra hensynet til barnas alder og oppholdstid. Barna skal ha mulighet for varierte aktiviteter i trygge omgivelser. Uteområdet skal ligge i umiddelbar tilknytning til barnehagens lokaler. Kommunen søker å lokalisere barnehager til grøntdrag, slik at mulighetene til å komme ut i varierte og gode naturomgivelser er til stede. Samtidig er det viktig at barnehagene er der hvor folk bor, i tilknytning til skole, idrettsanlegg, lokale kulturbygg eller bydelscenter hvor det er god tilgang til naturområder. Barnehagene bruker i dag store deler av nærmiljøet som læringsarena, og sikker atkomst og nærhet til natur og friluftsområder er viktig. De senere årene har daglig oppholdstid økt. Barna tilbringer mye av tiden i barnehagen utendørs. Uteområdets utforming blir derfor viktigere enn noen gang. Mange av de eldste barnehagene trenger sårt en fornying. Det er ønskelig å satse på opparbeidelse av slitesterke og kreative miljøer for bevegelse og lek også for barnehagene fremover.

Skolene som møteplass

Skoler etableres først og fremst der elevene bor og i tilknytning til turområder. Samlokalisering med andre offentlige virksomheter, som idrettsanlegg, vektlegges og bidrar til å skape møteplasser med mange, ulike aktivitetsmuligheter. Skolene videreutvikles som møteplass i nærmiljøet. Siktemålet er at hele skoleanlegget, både bygg og uteareal, skal være åpen for alle etter skoletid. Det bør vurderes om det skal utarbeides retningslinjer eller "normaler" for utomhusanlegg ved skoler, som skisserer hvilke elementer en skolegård skal inneholde. Skolegården skal være preget av at uteområdet brukes aktivt i læringsarbeidet. Uteområdet er en viktig arena for undervisning, lek og ulike aktiviteter.

Skolenes bruk av nærområdet.

Skolene bruker i dag store deler av nærmiljøet som læringsarena. Det er også etablert gapahuker og lavvoer etter avtaler med grunneiere. Skolenes bruksområder er langt på vei blitt registrert og digitalisert (Barnetråkk). Dette benyttes i arealplanlegging og lignende. Bevaring av attraktive friområder i tilknytning til skolene vil gi alle i nærmiljøet, ikke bare elevene, god tilgang på områder for fysisk utfoldelse.

6.6 Støy og forurensning

Enkelte idrettsanlegg generer dessverre støy. Eksempler på dette er skytebaner, motorcrossanlegg og ballbinger. Nyanlegg må vurderes særskilt opp mot de støyforurensninger som de kan medføre. Dette gjelder også kunstig belysning av idrettsanlegg, friluftsområder og turløyper. Anlegg som genererer mye støy eller forurensning bør vurderes i et regionalt eller interkommunalt samarbeid.

6.7 Estetikk og miljø

Idrettsanlegg bør gis en arkitektonisk utforming tilpasset omkringliggende bygninger og terreng. Kulturdepartementet setter krav til estetisk utforming av slike anlegg, samt krav om utomhusplan og landskapsanalyser i forbindelse med forhåndsgodkjenning av idrettsanlegg. Lokalisering og tomtevalg for friluftstilrettelegging og idrettsanlegg, er av stor betydning og skal:

- Egne seg for de aktiviteter som skal utføres
- Etableres i nærheten av brukerne
- Ta hensyn til samlokalisering med andre funksjoner som skoler og grendehus
- Tilpasses landskap og terreng
- Unngå store landskaps- og terrenginngrep
- Ta hensyn til særegne stedskvaliteter og kulturminner
- Knytte flere idretts- og friluftskvaliteter sammen
- Ta hensyn til eksisterende bebyggelse og beboere og vurderes ut fra hvor sterkt anlegget eksponerer seg etc.
- Oppslagstavler og eventuelle reklameplakater må få en diskret plassering

7. Status i Horten – anlegg og områder for fysisk aktivitet

I dette kapittelet forsøker vi å gi en beskrivelse av nåsituasjonen på anleggs- og aktivitetssiden i de ulike delene av kommunen. Den er nok ikke fullstendig, men gir likevel et brukbart bilde av situasjonen – og ikke minst danner bakteppe for analysen av kortsiktige og langsiktige behov for anlegg og områder for fysisk aktivitet, jfr. kap. 7.

7.1 Horten

Befolkning:	18.907 pr. 1.1.2014					
Barn- og unge:	4.580 barn og unge i aldersgruppen 0 -19 år					
Alder	0 - 5	6 -12	13 -19	20 - 66	67+	Totalt
Antall	1 290	1 536	1 754	11 396	2 931	18 907

Idrettsanlegg

Status: To store idrettsparker (Lystlunden og Borre) med til sammen tre kunstgressbaner, to idrettshaller, 6 gymsaler, 5 skolegårder med aktivitetsanlegg, bueskytteranlegg, svømmehallen, turnhallen og flere mindre balløkker. Lysløype i Hortensmarka, med behov for noe omlegging/oppgradering. Snøbrettanlegg i Nordli. Utfordringer: Behov for flere idrettshaller. Granly er vedtatt, og storhall (2 spilleflater) i Lystlunden er utredet. Behov for utvidelsesmuligheter av eksisterende idrettsanlegg, og nye arealer for fysisk aktivitet. Skolenes uteområder bør utvikles til nærmiljøparker med flerbruksmuligheter/multianlegg.

Det tas høyde for utvidelse av svømmehallen på lang sikt. Tennisanlegg bør vurderes. Kunstisanlegg for is-/skøyteaktivitet i Lystlunden er utredet. Dette vil kunne gi mye aktivitet – både organisert og uorganisert.

Nærmiljøanlegg

Status og utfordringer: Nærmiljøanlegg er et satsingsområde i kommunen. Man bør tilrettelegge for noen få - men kvalitativt gode - kombinerte nærmiljøparker/lekeanlegg. Lystlunden park og Holtanområdet bør prioriteres sammen med skolens uteområder.

Friluftsliv

Status og utfordringer: Det er behov for en bedre grønnstrukturplan som sikrer god tilgang til tur- og friluftsområdene på Karljohansvern og i Hortensmarka. Kyststien må sikres gjennom sentrum, og "missing links" både i sydlig og nordlig retning bør sikres.

Det bør jobbes med å sikre Forsvarets eiendommer (Mellomøya og Østøya) til allmenhetens bruk.

For å bedre tilgangen til friluftsområdene er det behov for å utbedre turparkeringsstilbudet

Utbygging

Det er viktig å ikke utfordre markagrensa i forbindelse med utvikling av nye boligområder. Det legges opp til fortetting, samt etablering av nye boområder på Indre Havn og sjøfronten mot øst. Dette vil kunne gi ca 1400 nye boliger (primært leiligheter) i tilknytning til Horten sentrum de nærmeste årene. Derfor er det viktig å planlegge for utvidelse av eksisterende anlegg, tilegne seg nye eiendommer for idrett og fysisk aktivitet, samt sikre grønne korridorer fra sentrumsområdene og ut i grønt- og friluftsområder.

7.2 Nykirke

Befolkning:	707 pr.1.1.2014					
Barn- og unge:	175 i aldersgruppen 0 -19 år:					
Alder	0 - 5	6 -12	13 -19	20 - 66	67+	Totalt
Antall	46	71	58	447	85	707

Idrettsanlegg

Status: Området har en idrettspark med 2 gressbaner og grusbane, ballbinge og mini friidrettsanlegg. På skolen er det en mindre gymsal og uteområde med et lite aktivitetsanlegg. Lysløype og liten hoppbakke.

Utfordringer:

Utvidelse av eksisterende idrettspark og skolens uteområde er nok den største utfordringen. Det er planer om en kaldhall (fotballhall 40x60m) med kunstgressdekke på – eller i tilknytning til – dagens idrettsanlegg. På sikt, f.eks ved utbygging av skolen, bør det bygges en flerbrukshall – som vil kunne romme mange aktiviteter.

Nærmiljøanlegg

Status og utfordringer: Det er i dag en liten lekeplass i stasjonsparken, og et mindre aktivitetsanlegg på skolen. Andre arealer til lek er små, og blir i liten grad brukt. Med skolens sentrale plassering, bør det legges til rette for et større nærmiljøanlegg i tilknytning til skolen

Friluftsliv

På Nykirke er det kort vei ut i marka. Det er et stinett som blir mye brukt. Vinterstid kjøres det opp skispor både i skogen og på dyrket mark. Det bør prioriteres å sikre atkomst/grøntkorridorer fra sentrale områder og ut i marka for fremtiden, både ved videre utbygging og forbi/gjennom dyrket mark.

Utbygging

De neste årene er det planlagt 200-250 nye boliger på Nykirke. Derfor er det viktig å planlegge for utvidelse av eksisterende anlegg, tilegne seg nye eiendommer for idrett og fysisk aktivitet, samt sikre grønne korridorer fra sentrumsområdene og ut i grønt- og friluftsområder.

7.3. Skoppum

Befolkning:	1635 pr. 1.1.2014					
Barn- og unge:	495 i aldersgruppen 0 -19 år					
Alder	0 - 5	6 -12	13 -19	20 - 66	67+	Totalt
Antall	151	180	164	1050	90	1635

Idrettsanlegg

Status: Området har et sentralt idrettsanlegg med kunstgressbane, en gressbane og et treningsfelt med gressdekke. I tillegg inneholder det en ballbinge, lysløype (3+5 km), skileik/akeområde og et enkelt skiskytteranlegg. På skolen er det en mindre gymsal, og aktivitetsanlegg.

Utfordringer: Også på Skoppum er det begrensede utvidelsesmuligheter både ved idrettsanlegget og skolen. Det bør derfor arbeides for å sikre arealer for fremtidig anleggsutvikling rundt disse. På idrettsanlegget er det ønske om å etablere et nærmiljøanlegg, bl.a. for volley-/basketball, og en rullestol-/inlineløype med asfaltdekke rundt anlegget. Videre vil det være ønskelig å binde sammen lysløypene på Skoppum med den på Nykirke. Med henvisning til planlagt boligutvikling på Skoppum, vil det på noe sikt være behov for en flerbrukshall – som vil kunne gi mye aktivitet.

Nærmiljøanlegg

Status og utfordringer: Det er til sammen 12 definerte lekeplasser på Skoppum, men bare tre av disse er rigget med noe lekeutstyr. De fleste andre er små, eller uegnet for lek. Det bør opprettholdes noen lekeplasser i boligområdene, men etablering av større – og kvalitativt gode – nærmiljøanlegg bør lokaliseres til skolen og idrettsanlegget.

Friluftsliv

Uansett hvor man bor på Skoppum, er det relativt korte avstander ut i marka. Et godt sti- og turveinett gir gode muligheter for friluftsliv, men det er behov for oppgraderinger og skilting. I tillegg bør det etableres noen møteplasser, for eksempel på Reirborgen. Det er viktig å sikre atkomst/grøntkorridorer fra sentrale områder og ut i marka for fremtiden, både ved videre utbygging og forbi/gjennom dyrket mark.

Utbygginger

På Skoppum er det lagt opp til ca 400 nye boliger i neste årene. Derfor er det viktig å planlegge for utvidelse av eksisterende anlegg, tilegne seg nye eiendommer for idrett og fysisk aktivitet, samt sikre grønne korridorer fra boligområdene og ut i grønt- og friluftsområder.

7.4. Borre

Befolkning:	1056 pr. 1.1.2014					
Barn- og unge:	215 i aldersgruppen 0 -19 år					
Alder	0 - 5	6 -12	13 -19	20 - 66	67+	Totalt
Antall	88	62	65	638	203	1056

Idrettsanlegg

Status: Området har en idrettshall (Borrehallen), en 7'er gressbane, ballbane med asfaltdekke og sandvolleyballbane. Disse ligger mellom Borrehallen og Borre ungdomsskole. I tillegg er det idrettshall,

svømmehall og gressbane på høgskolen – men disse anleggene brukes stort sett kun av studenter og ansatte ved høgskolen.

Utfordringer: Uteområdet ved Borrehallen har potensiale til å utvikles til et bedre aktivitetsanlegg, både for områdets beboere men også for ungdomsskolens elever. Anlegget har imidlertid lite utvidelsesmulighet. Som en del av den videre utvikling av høgskolen/campus og ny boligbygging i området, bør det derfor settes av arealer til fremtidig idrettsanlegg i de områdene som ennå ikke er utviklet.

Nærmiljøanlegg

Status og utfordringer: Det er tre lekeplasser i området – av ymse kvalitet. Disse bør oppgraderes noe, men etablering av større – og kvalitativt gode – nærmiljøanlegg bør lokaliseres til området ved skolen/Borrehallen, og i nye boligområder.

Friluftsliv

Status og utfordringer: Området har god tilgang til friluftsområder i dag, både skog, innsjø (Adalstjern) og sjøen (Borrestranda, Borreparken). Kyststien går langs sjøen gjennom området, og gir gode forbindelser mot Horten og Åsgårdstrand. Fra Kirkebakken bør det etableres sikrere atkomst ned til Steinbrygga/Borrestranda (g/s-vei).

Utbygging

Et forsiktig anslag tilsier rundt 200 nye boliger i Borre-området de nærmeste årene. Imidlertid vil utviklingen av høgskolen/campus kunne gi behov for betydelig flere boliger, deriblant studentboliger. Det er viktig å sikre arealer for idrett, nærmiljøanlegg og gode/grønne forbindelseslinjer til marka gjennom videre boligplanlegging på Borre.

7.5. Åsgårdstrand

Befolkning:	3110 pr. 1.1.2014					
Barn- og unge:	701 i aldersgruppen 0 -19 år					
Alder	0 - 5	6 -12	13 -19	20 - 66	67+	Totalt
Antall	178	231	292	1837	572	3110

Idrettsanlegg

Status: Idrettsanlegget består av en kunstgressbane, en 11'er gressbane og en 7'er gressbane. På skolen er det ballbinge og et bra aktivitetsanlegg.

Utfordringer: Som for de fleste idrettsparkene i kommunen, er det også små utvidelsesmuligheter ved idrettsanlegget i Åsgårdstrand. Det bør etableres p-plass og nærmiljøanlegg nord for anlegget. På syd- og vestsiden bør det arbeides for å sikre utvidelsesmuligheter for fremtidig idrettsaktivitet.

Nærmiljøanlegg

Status og utfordringer: Det er fem lekeplasser i Åsgårdstrand – i tillegg til nærmiljøanlegget ved skolen. Disse lekeplassene bør opprettholdes og forbedres da de ligger i etablerte boområder, og ved badeparken. Det er minimale utvidelsesmuligheter ved skolen, så det bør etableres et større – og kvalitativt godt – nærmiljøanlegg i tilknytning til idrettsanlegget. Ved å se på fremtidige planer for boligutbygging i Åsgårdstrand, vil idrettsanlegget også i fremtiden ha en sentral plassering, som skulle tilsi en satsing på dette området. På Nygårdsfeltet er det kun en privat barnehage som har lekeplass, ellers er det ingen ting. Det bør derfor prioriteres å sikre arealer for lek og nærmiljøanlegg i dette området – både av hensyn til nåværende og fremtidig boligstruktur.

Friluftsliv

Det er brukbar tilgang til skog og mark fra Åsgårdstrand – både mot syd og nord. Dessuten går kyststien nordover mot Borre og Horten – i flott natur. Tre etablerte badeplasser gir god tilgang til strand/bad. Fra Nygårdsfeltet er det fra gammelt av etablert grøntkorridor østover mot sjøen, men disse er etter hvert blitt utfordret av fortetting og privatisering, samt manglende vedlikehold/skjøtsel. Dette burde være en prioritert oppgaven. Mot syd bør det etableres bedre forbindelseslinjer mot sti- og turveinettet i Slagendalen, skilting, samt tilrettelegges bedre for oppkjøring av skiløyper om vinteren.

Utbygging

I Åsgårdstrand er det lagt opp til en begrenset boligutvikling i tiden fremover, men likevel er det lagt inn et potensiale for ca 150 nye boliger. Dette blir bl.a. vurdert opp mot behovet for flere boliger i takt med utviklingen av høgskolen/campus. Åsgården skole og dagens idrettsanlegg vil ha sentrale plasseringer i lokalmiljøet også med en slik boligutvikling, og det er derfor viktig å jobbe for å sikre utvidelsesmuligheter for anlegg for idrett og fysisk aktivitet. I tillegg bør man jobbe for å bedre grønne og sikre passasjer fra eksisterende og nye boligområder ut i grønt-/friluftsområdene som omkranser Åsgårdstrand.

8. Analyse av kortsiktige og langsiktige behov for aktivitet, anlegg og områder

8.1 Behov for fysisk aktivitet

Generelt er det et stort fokus i samfunnet på fysisk aktivitet og betydningen av å være i jevn fysisk aktivitet – og at dette har betydning for alle aldersgrupper. Med innføring av Folkehelseloven har dette feltet fått større samfunnsmessig betydning og viktige plangrep sikres i det kommunale arbeidet for å styrke muligheten for å utøve fysisk aktivitet. Lokalt er det stor aktivitet i idrettsklubbene, på treningssentre og i marka. Vi observerer at mange er flinke til å gå tur/sykle. Helsemyndighetene kom med nye anbefalinger for fysisk aktivitet i mars 2014. Alle aldersgrupper anbefales økning i mengde og intensitet. Dette innebærer ytterligere fokus og forsterkning på området idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet både når det gjelder arealsikring, bygging og tilgjengelighet.

8.2 Organisert idrett

Det er stor aktivitet i idretten i Horten. Idrettsbevegelsen tar i stor grad hånd om barn og unges aktivitetstilbud. Idretten er en viktig sosial arena i nærmiljøene, både for barn, unge og er i stor grad organisert og driftet på frivillighet, da særlig av foreldre/pårørende.

Status i Horten (31.12.13)

- 42 idrettsklubber registrert
- 7854 medlemskap i ordinær idrett, hvorav 2444 kvinner og 4819 menn.
- 3211 medlemskap for barn/unge under 20 år. Ca 50 % av innbyggerne i aldersgruppen.
- 6 klubber med over 500 medlemmer
- Det er 35 forskjellige idrettsgrener/aktiviteter representert
- Golf, fotball, håndball, sykkel, innebandy og turn er de største idrettene
- Ca. 1000 aktive organisert innen bedriftsidretten

Organisert barneidrett 6-12 år

Aktiviteter som barn og unge deltar i, spenner over hele idrettsregisteret. Idrettslagene tilbyr organisert idrett for barn fra de er 6-8 år, men mange har et tilbud i tidligere alder i form av lekepartier i turn, idrettsskoler etc. I Horten er drøyt 300 barn under 5 år medlemmer i den organiserte idretten. Det er i aldersgruppen 6-12 år at deltakelsen i idrettslag er størst – med 1362 medlemmer. Barn har et naturlig bevegelsesbehov som det er viktig å støtte opp om og tilrettelegge for. Allsidig bevegelseserfaring er nødvendig i denne aldersgruppen for å oppnå god motorisk, psykisk og fysisk utvikling for det enkelte barn. Det er i forhold til denne aldersgruppen at foreldre yter og bidrar mest i forhold til organiseringen/trenerrollen/dugnad med mer i idrettsklubbene. I tillegg til organisert aktivitet i idrettslagene, deltar også mange barn og unge i andre aktivitetsformer, så som for eksempel ballett eller skating; dvs. aktiviteter som ikke faller inn under den organiserte idretten. I Horten er hovedutfordringen at mangel på – eller begrenset tilgang til – anlegg og treningstider legger begrensning på hvor mange barn klubbene kan ta inn.

Organisert ungdomsidrett 13 - 19 år

Det er i denne aldersgruppen at kravet om økt treningsmengde og prestasjonsnivå gjør seg gjeldende i de fleste idretter. Det er i denne aldersgruppen at frafallet innen idretten kommer,

særlig gjelder dette aldersgruppen 16-19 år. I Horten er 1069 unge i alderen 13-19 år medlemmer i et idrettslag, men det er verd å merke seg at nesten dobbelt så mange gutter som jenter er aktive innen den organiserte idretten i aldersgruppen. Denne tendensen er lik over hele landet, og Norges Idrettsforbund (NIF) har derfor ungdom - og da spesielt jenteidrett - som ett av sine hovedsatsningsområder.

Rapporten *Ungdom og trening: Endring over tid og sosiale skillelinjer* (NOVA 2010), viser at utviklingen i medlemskap og trening blant unge preges av stabilitet og gir ikke støtte til en oppfatning om at ungdommer har blitt senere de siste tjue årene. Samtidig viser den at det er færre unge som aldri trener og noen flere som trener veldig mye. Om ungdom slutter i idretten, betyr ikke dette nødvendigvis at de blir mindre aktive. 40 % av 2.klassinger i videregående skole trener i treningssentre.

En av dagens utfordringer for den organiserte idretten, er å skaffe nok kvalifiserte trenere til ungdomsgruppen. Det fordrer mer kunnskap av den enkelte trener; både pedagogisk og faglig. Kvalifiserte trenere henger igjen sammen med avlønning og dette er igjen et økonomisk spørsmål for den enkelte klubb. Det er begrenset hva den enkelte klubb kan bidra med til dette i dag. Det viser seg at idrettslag som vektlegger trivsel, dyktige trenere, og barn- og unges medvirkning, har funnet en god formel for å få oppslutning i denne målgruppen. Det har vist seg at klubber som har god bredde i ungdomstiltak også har flere som fortsetter i "voksenidretten".

Kommunens utfordring blir å tilrettelegge for oppdaterte anleggstyper som imøtekommer behovet for interessante idrettsgrener, og som gir rom for variasjon i aktivitet for denne aldersgruppen.

Organisert idrett for voksne

Av de 7854 medlemskapene som er registrert innen den organiserte idretten i Horten, utgjør voksne fra 20 år og oppover ca 55%. Dette er et uvanlig høyt tall sammenlignet med andre kommuner. Tallene sier imidlertid ikke noe om hvor aktive disse voksne er. Normalt deltar voksne i de fleste idrettsgrener, men i mindre omfang i organisert idrett. Voksne er ofte mer aktive i idrettsgrener hvor barn og unge er representert i mindre grad, eks. golf som har høye medlemstall for voksne. På landsplan trener en av fem voksne kvinner og en av fire voksne menn mer eller mindre regelmessig i idrettslag, mens den øvrige delen av den voksne befolkningen aldri trener i idrettslag (Hesledirektoratet: Fysisk aktivitet blant voksne og eldre i Norge, 2009). I Horten viser tallene at vi ligger høyere enn landsgjennomsnittet, og det ville vært interessant å se nærmere på aktivitetsnivået for disse voksne. Lokalt er en del voksne også aktive i bedriftsidretten. Det finnes også svært lite tallmateriale på hvor mange eldre som er aktive innen den organiserte idretten.

Organisering av idrettslag

Siden år 2000 har antall medlemskap i idretten lokalt økt med ca. 40% (ca 2500 medlemskap) men antall klubber ligger fortsatt på samme nivå - ca 45. Klubbene er i mange tilfeller «limet» i sitt nærmiljø. Foruten det helsefaglige og sportslige aspektet, gir det barn og unge mulighet for å delta på en sosial arena med tilhørighet, sosial utvikling og trygghet.

Horten har nå flere store idrettslag med 500 aktive eller mer. Drift av idrettsklubber med en slik størrelse fordrer stor grad av organiseringsdyktighet. Flere klubber har lønnete ansatte for å klare det omfanget av administrasjon som er nødvendig. Klubbene blir med andre ord mer profesjonaliserte og sånn sett også mer stabile samarbeidspartnere for kommunen. Allikevel er det foreldre/pårørende som drifter idrettsklubbene i form av frivillighet som gjenspeiles i trenerrollen, lederrollen, bilsjåføren, vaffelstekerens mm. Uten denne frivilligheten og dugnaden hadde ikke idretten eksistert i den form den har i dag.

Med høy aktivitet i idretten, er det høye forventninger til godt tilrettelagte offentlige idretts- og friluftstilbud. I Horten har det blitt bygd en del nye idrettsanlegg de siste årene. Dette har bidratt til et bredere spekter av idretter, noe som gir større valgmulighet for den enkelte. Klubbene trener for en lav leie i anleggene og dette er viktig å videreføre slik at frivilligheten ikke får enda flere utfordringer og dugnadsjobber.

Studentidrett

Vestfoldstudentenes idrettslag har 574 medlemmer. Det gis tilbud i flere ulike idrettsgrener. De fleste aktiviteter utøves på og rundt Campus, i tillegg noe utendørs. De benytter seg i begrenset grad av kommunale idrettsanlegg. En del studenter deltar også i de ordinære idrettene som tilbys i Horten – både som aktive og trenere.

Bedriftsidrett

Bedriftsidretten er en del av Norges Idrettsforbund og et av dets særforbund. Lokalt beregnes medlemsantall til å være ca. 1000 høsten 2013. Det utøves stor grad av frivillighet av medlemmene under gjennomføring av ulike arrangement. Bedriftsidretten i Vestfold organiserer bl.a. løpskaruseller, «Sykle til jobben», «Aktiv Bedrift» med mer. Bredden i tilbudene fra bedriftsidretten øker på og favner nå bredt utenom de tradisjonelle idrettsgrenene. Det gis ellers tilbud og seriespill innen håndball, fotball, bowling, volleyball, innebandy mm.

Idrett og minoritetsgrupper

Norges Idrettsforbunds holdning er at minoritetsgrupper skal delta på lik linje med andre i våre idrettstilbud. Vi vet at jenter med minoritetsbakgrunn deltar mindre i organisert idrett enn etnisk norske jenter. Innsats for at denne gruppen skal øke sin deltakelse, er viktig. Arbeidet med integrering vil være et fortløpende arbeid hvor det kreves informasjon, holdningsendringer, respekt og tillit både fra idrettsorganisasjonene og de aktive.

Idrett og fysisk aktivitet for mennesker med tilretteleggingsbehov:

Norges Funksjonshemmedes Idrettsforbund ble oppløst med virkning fra 31.12.2007. Nå har de 58 særforbundene det formelle ansvaret for funksjonshemmede i sin idrett. Så langt som mulig skal anleggene være universelt utformet og tilgjengelige for alle. Generelt er det ønske om at alle kan delta på lik linje i all aktivitet, som i samfunnslivet for øvrig. Menneskelige ressurser relatert til kunnskap og erfaringer i den enkelte klubb er en viktig faktor i forhold til det tilbud som gis. I klubbregi arrangeres egne serier i ulike idrettsgrener som er spesielt tilrettelagt for funksjonshemmede. Egne tilbud i idrett og fysisk aktivitet gis også til personer med psykiske utfordringer - både i idrettens - og i kommunens regi. Man ser at det til dels er utfordringer forbundet med ledsager og transport.

Toppidrett og utdanning:

Horten har flere toppidrettsutøvere/-lag i ulike idretter. Flere av disse hevder seg nasjonalt og internasjonalt. Toppidretten er av vesentlig betydning, både for den enkelte utøver, tilskuere og yngre utøvere. For å bli toppidrettsutøver skal mange faktorer klaffe; talent og treningsiver, gode trenere, tidsriktige og tilgjengelige anlegg med mer. Det legges til rette for toppidrettsutdanning ved Horten VGS. Over lengre tid har det utviklet seg gode studietilbud i idrett og folkehelse ved Høgskolen i Vestfold og Buskerud. Det idrettsfaglige høgskolemiljøet er en ressurs i utviklingen av lokal kompetanse innen feltet. Dette bidrar til økt kompetanse på dette området lokalt og sikrer kvalitet på gymnastikk-lærere i skolen og på trenere ute i idretten. Norges Idrettsforbund har også egne utdanningsløp for sine trenere.

Antidoping – Rent idrettslag – Rent idrettsanlegg

Idrettslagene spiller en viktig rolle i verdi- og antidopingarbeidet. Her skapes utøverens verdier og holdninger for år fremover. Doping kan være en utfordring i ungdoms- og treningsmiljøer i Norge, og ikke bare i internasjonal toppidrett. Idrettslaget skal være en tydelig verdiformidler for en Ren idrett, og skape et trygt oppvekstmiljø for unge. Som vertskommune for svært mange idrettsutøvere, ønsker Horten kommune å bidra til gode holdninger i idretten. Fra 2015 vil kommunen sette krav til idrettslag som skal søke treningstid i kommunale anlegg om at de forplikter seg til å bidra i antidopingarbeidet med å bli «Rent idrettslag». Dette vil bli fulgt opp nøyer i tiden som kommer.

Informasjon

Under arbeidet med planen fremkommer det tydelig behov for bedre informasjon om tiltak for fysisk aktivitet – både for ungdom og for eldre. Informasjon kan formidles på ulikt vis via besøk, nett og på papir. Innfallsvinklne må nok være varierte for å fange opp flere. Idrettsklubbene oppfordres blant annet til å invitere skoleklasser til besøk på anleggene – prøve idretter mm. Kommunen vil bidra med å tilrettelegge for økt tilgjengelighet på nett for både ungdom og eldre, samt ha papirinformasjon mm særlig med tanke på eldre. Det er utallige organisasjoner som tilbyr fysisk aktivitet, men mange av disse fanges ikke opp i noe system.

8.3 Uorganisert fysisk aktivitet

Mange driver egenorganisert trening/fysisk aktivitet/friluftsliv i relativt stort omfang. Egenorganisert trening utøves i form av blant annet styrketrening (treningssentre), jogging og utholdenhetsaktiviteter/idretter som ski og sykling, som har økt veldig i popularitet og omfang de siste årene. Voksne og eldre benytter i stor grad også arenaer som turstier, turveier og lysløyper til sine aktiviteter.

Barn og unge

Barn og unge hiver seg raskt på nye trender. Mange barn og unge er aktive fysisk utenom den organiserte idretten. Det kan være i alt fra skigåing, snowboard, jogging, ballett, skating, dansing med mer. Hurtig endrede aktivitetsbehov, utfordrer kommunen til å være raskt på plass med tilpassede anlegg. Ungdom slutter ikke å trene selv om de går ut av idrettslaget, de fleste bytter bare arena og går inn i treningssentre. Det finnes ikke noen gode, konkrete tall på barn og unges uorganiserte idrettsaktivitet i Horten i dag, men aktivitetsnivået oppfattes som betydelig.

Voksne

Voksne som ikke er organisert innen idrettslag/bedriftsidrettslag eller benytter treningsstudio, men som allikevel er aktive, tar turer i skogen, skiturer, svømmer, sykler, etc. Tilrettelegging av tilpasset areal/anlegg for nære aktiviteter er et viktig virkemiddel for å styrke denne type aktivitet. Det samme er svømmeanlegg, turstier, lysløyper, gang- og sykkelveier med mer. En videreutvikling av denne type infrastruktur som ivaretar folkehelseperspektivet, vil komme alle innbyggerne til gode.

Mennesker med minoritetsbakgrunn

Tilrettelegging av flere anlegg/arenaer for nye idrettsgrener – som mange fra denne gruppen er kjent med, vil kunne bidra til å styrke deltakelsen av etniske minoritetsgrupper i idrettsklubbene. Mange voksne kvinner i denne gruppen er i alt for liten fysisk aktivitet, hvilket gir forhøyet risiko for flere sykdommer. Tilpassete lavterskeltilbud bør etableres for disse kvinnegruppene.

Seniorer

I denne sammenheng definerer vi seniorer fra 60-74 år. Svært mange er friske og raske i denne aldersgruppen mens andre ikke er i samme situasjon. Generelt anses det viktig at eldre arbeidstakere er i aktivitet, organisert eller uorganisert, før de slutter jobb, da det vil kunne være lettere å forbli i et slikt fellesskap etter man er ferdig i arbeidslivet. Det bør innledes et samarbeid med representanter fra ulike frivillige organisasjoner, bl.a. for å kartlegge hva som finnes av aktiviteter, og initiere nye aktiviteter. En tydelig mangel er informasjonsdelen, som kommunen bør tak i og forbedre. I dag gis det dessuten tilbud om trening for eldre i enkelte treningssentre.

Treningsentre

Horten har i dag 6 private treningssentre. Dette er viktige bidragsyttere til økt fysisk aktivitet i befolkningen. Sentrene er gode arenaer for fysisk aktivitet og rekrutterer særlig mange kvinner. Disse utgjør i snitt 70 % av brukergruppen på landsbasis, mens de i idretten representerer en langt mindre andel, nemlig ca. 40 %. På sentrene er størstedelen av kundene "yngre voksne" mellom 18 og 45 år. Enkelte sentre har de siste årene hatt en satsning på eldre utøvere. Blant ungdom er treningssentre både supplement og hovedscene for fysisk aktivitet. Mange treningssentre senker sin nedre aldersgrense og ungdom kan nå starte og trene der fra ca. 15 års alder. Kartlegginger fra andre kommuner viser at ungdom er veldig nysgjerrige på denne type tilbud.

8.4 Utfordringer i forhold til fysisk aktivitet

Det ser ut til å være en trend med økt trening og mosjon på fritid i deler av befolkningen. Treningen kompensere imidlertid ikke for en tendens til økt stillesitting på skole, jobb, transport, foran TV, PC og mobil resten av uken. Det totale aktivitetsnivået i befolkningen har sunket over tid og viser negativ utvikling (Helse- og omsorgsdepartementet (2012))

Følgende aspekter er viktig å være oppmerksomme på:

Fysisk aktivitet barn og unge

Barns hverdag har endret seg dramatisk. Det råder en generell bekymring over at fysisk form og fysisk aktivitetsnivå hos barn og unge er dårligere i dag enn før. Mange barn og unge er svært aktive, men mange er også svært inaktive. Etter skolen er det vesentlig flere 15-åringere (42 %) som bruker mer enn 2 timer på TV-titting enn 9-åringene (17 %). Samme tendens er det for tid brukt på PC og TV-spill der 38 % av 15-åringene bruker mer enn 2 timer per dag mot kun 12 % av 9-åringene. (Helsedirektoratet.(2012). Dette er en trussel mot helsen til den enkelte. Spriket i aktivitetsnivå er større enn før. Særlig gjelder dette barn fra ungdomsskolealder og oppover. Dette fordrer en bevisst holdning til tilretteleggelse av arenaer for fysisk aktivitet for barn- og

unge. Å kunne gå eller sykle til skolen har stor betydning for hverdagsaktiviteten. Tilgjengelighet til arenaer for fysisk aktivitet i nærmiljøet er en del av dette helhetsbildet.

Fysisk aktivitet voksne

En stor andel av den voksne befolkningen ligger under anbefalingene om daglig aktivitet. Dette er ikke bra. De mest aktive ligger langt over anbefalt nivå. Bedriftsidretten er særlig viktig for mange voksne og gode tiltak rekrutterer stadig flere. Treningssentrene viser også betydelig bruksvekst. Turløyper og sykkelstier kan skilte med en betydelig bruksvekst i samme periode. Fysisk aktive er større forbrukere av tilgjengelige anlegg og fysiske omgivelser sammenliknet med grupper av inaktive. Både positive psykologiske og sosiale forhold i befolkningen og fysisk/materielle omgivelser er viktig for økt fysisk aktivitet.

Fysisk aktivitet seniorer – fra 60 år og eldre

Det demografiske bildet som tegner seg fremover, tilsier en relativ stor økning i antall eldre som del av befolkningen. Det er positivt samfunnsøkonomisk og for den enkelte, at eldre er aktive så lenge som mulig. Hovedutfordringen er å øke andelen som oppfyller anbefalingene til fysisk aktivitet og minske omfanget av stillesitting. God arealplanlegging med tilgjengelighet til lokale turområder som sikrer muligheter året rundt, har stor verdi for denne aldersgruppen. Strøing, brøyting og benker er gode virkemidler som bedrer tilgjengeligheten og hverdagsaktivitet. Tilrettelegging av fysisk aktivitet for eldre, er ikke innenfor idrettens kjerneområde. Idretten driftes hovedsakelig i regi av foreldre til barn og unge i klubbene, og av frivillighet på dugnad. Hvis det skal etableres nye tiltak i regi av idretten, må idretten tilføres både midler og kompetanse. Det er og en utfordring å kunne avgi tid i flerbrukshallene til trening for eldre, da hallene i all hovedsak blir benyttet til skole på dagtid og barn og unge i idretten på ettermiddagen/kvelden.

Lavterskeltilbud

Lavterskeltilbud er for mange viktige for å komme i gang med jevnlig aktivitet. Det finnes enkelte tilbud i Horten, men det er på langt nær nok. En antar at behovene vil øke på i tiden som kommer. Det er også mange drop-outs i videregående skole, som kan dra nytte av alternative og skjermede tilbud. Arenaer utendørs blir benyttet, men det er i stor grad også behov for innendørsfasiliteter.

Idretten

Idretten er basert på frivillighet. En av bekymringene er frafallet i ungdomsidretten. Det offentlige operer med kulturskolen for alle – med kvalifiserte høyt utdannede instruktører. Dette kan være en modell for å opprettholde aktiviteten innen idretten for spesielt ungdomsgruppene. Jo større klubbene er, jo vanskeligere er det å få noen til å ta lederansvar. Opprettholdelsen av frivilligheten er viktig da det idretten tilbyr og gir tilbake til samfunnet har stor betydning. Rammefaktorene for drift, som tilrettelegges av kommunen, er av avgjørende betydning. Idretten må selv i egne særforbund gjøre en vurdering av hvordan de best skal organisere og tilrettelegge tilbudene til de ulike aldersgruppene.

Kjønnforskjeller – idrettsaktivitet

Gutter og jenter har til dels ulike preferanser i valg av idrettsaktiviteter, og dette gjenspeiles i bruken av de forskjellige anleggene. I dag har fotball og håndball den største deltakelsen blant barn og unge. Flerbrukshaller og fotballbaner imøtekommer anleggsbehovet for bl.a. disse idrettsgrenene. Dette er i tråd med føringer fra Kulturdepartementet om at det skal etableres anlegg som imøtekommer aktivitetsbehovet til de største idrettsgrenene. Det er til dels kjønnsdelte arenaer innen idretten, men gutter og jenter er representert i de aller fleste idrettsgrenene. Det er for eksempel dobbelt så mange jenter i alderen 6-19 år som spiller håndball som gutter sett på landsplan. Aktivitetsvalg er både kulturelt og sosialt betinget.

Integrering av barn og unge med minoritetsbakgrunn

Spesielt jenter med minoritetsbakgrunn er svakt representert innen den organiserte idretten. Norsk idrett og lokale idrettslag gjør i mange tilfelle en stor jobb med å ivareta barn og unge med minoritetsbakgrunn på lik linje med andre barn og unge. Videreutvikling av informasjon til foreldregruppen er et viktig virkemiddel for økt deltakelse. Et bredt tilbud av aktiviteter kan også bidra til at man finner noe som kan passe den enkelte. Kulturelle ulikheter og manglende erfaring og kunnskap om hvordan vårt idrettsliv fungerer, er ofte årsak til manglende deltakelse. I dag hevder mange ungdommer med minoritetsbakgrunn seg på landslagsnivå i flere idrettsgrener. Dette kan bidra til å styrke deltakelsen av barn og unge med minoritetsbakgrunn innen idretten over tid og er svært positivt.

Kommunens forvaltning av ressurser/treningstid til idrettslagene

Lav/subsidiert leiesats for barn og unge i de kommunale idrettsanleggene er indirekte støtte til klubbene. Det betyr at klubbene kan ha mer fokus på aktivitet og i mindre grad på økonomiske. Dette bør opprettholdes. En god og riktig ressursforvaltning innen den offentlige idrettsforvaltningen, er vesentlig. Spørsmål som bør vurderes jevnlig er:

- Får vi fordelt treningstid i riktig omfang ut fra behov til den enkelte klubb og idrettsgren?
- Klarer vi i god nok grad å imøtekomme begge kjønns behov for ulike anleggstyper?
- Har vi en god fordeling av anlegg i forhold til der hvor barn og unge bor?
- Kan vi utnytte idrettsanleggene bedre f.eks. dagtid og helger?
- Hva skal til for å få inaktive i aktivitet?

Alternative/nye løsninger?

- Utvikle flere samarbeidsprosjekt kommune/idrett?
- Utvikle Idretts-SFO med kvalifiserte offentlig ansatte trenere/innleid fra idretten?
- Utvikle idrettsskole (lik kulturskolen) i offentlig regi, i samarbeid med idretten? Gi opplæring til trenere fra idrettslag – sertifisere dem som instruktører
- Andre lavterskeltiltak i samarbeid mellom idrett og kommune?
- Etablere flere tiltak/arenaer for seniorer i samarbeid med idretten?

Tilgang til idrettsanlegg

Kommunen etablerer og bygger stadig nye idrettsarenaer – det gode med det er at aktiviteten øker tilsvarende – paradokset er at vi aldri kommer i "overskudd" med ekstra timer til fordeling til klubbene. De fleste anleggene er utnyttet maksimalt – det er bare på sommeren og på fredagskvelder og helger at det er noe ledig kapasitet i anleggene.

Fysisk aktivitet i arbeidstiden

Mange arbeidsgivere har forstått verdien av å legge til rette for fysisk aktivitet for de ansatte og har tilrettelagte tilbud både i og utenfor arbeidstid. Mye tyder på at fysisk aktivitet og god fysisk form har gunstig effekt på arbeidsmiljø og effektivitet. Dette er relevant for bedriftenes helse- miljø og sikkerhetsarbeid (HMS). Bedriftsidretten er en av bidragsyterne her og de har et høyt aktivitetsnivå. Mangel på anlegg setter nok noen begrensninger i økning i aktivitet i enkelte idrettsgrener.

Friluftsliv

Tilgang til arealer for friluftsliv i nærhet til der hvor folk bor er vesentlig da dette bidrar til å styrke muligheten til å kunne drive lavterskelaktivitet utendørs. Friluftsliv krever lite utstyr og er noe de fleste kan drive med. I et miljø- og oppvekstperspektiv betyr de grønne nærområdene mye for alle aldersgrupper. Redusert transportbehov vil øke bruksfrekvensen og senke terskelen for å ta det grønne nærområdet i bruk. Gode arealer for friluftsliv og adkomst til disse må sikres i overordnet planarbeid, detaljregulering og byggesak.

Generelt

Anleggstyper som turstier, lysløyper, private helsestudio, og vekt- og styrkerom, aktiviserer den økende andelen aktive eldre i befolkningen. Dette er anleggstyper som når store brukergrupper og har en bred sosial profil. Det at svømmebasseng brukes hyppigere av "bredden" i befolkningen, dvs. også av en stor gruppe av folk med lav inntekt og utdanning, gjør at denne anleggstypen bør prioriteres med tanke på å utjevne sosial ulikhet. (Fysisk aktivitet; omfang, tilrettelegging og sosial ulikhet – en oppdatering og revisjon. Gunnar Breivik og Kolbjørn Rafoss, 2012)

8.5 Behov for anlegg og områder

Kulturdepartementet understreker at barn og ungdom er prioriterte målgrupper, og at dette må gjenspeiles i anleggsutbyggingen. Kulturdepartementet mener det vil være formålstjenlig å legge vekt på følgende kriterier ved utvelgelse av prioriterte anleggstyper framover:

- *Brukspotensial; særlig blant barn og ungdom*, men også for egenorganisert aktivitet for alle aldersgrupper
- *Anlegg med lav dekningsgrad*; med dette menes anlegg med stort eller middels stort brukspotensial som det finnes relativt få av på landsbasis

- *Flerbruksmuligheter*; det vil si anlegg som enten kan benyttes av ulike idretter og aktiviteter og/eller kan benyttes av andre grupper; eksempelvis skolen.
- *Mangfold i aktivitetstilbudet*; gjennom anleggsutbyggingen skal det stimuleres til et mangfoldig aktivitetstilbud i befolkningen.

Det legges til grunn at den statlige anleggspolitikken både skal ta hensyn til idrettens behov for anlegg som er spesielt tilrettelagt for konkurranseaktivitet, og til behovet for anlegg til egenorganisert fysisk aktivitet. Hvilke anlegg som blir bygget er primært et resultat av kommunale og fylkeskommunale prioriteringer (Kulturdepartementet (2014)).

Deltakelse i idrett og fysisk aktivitet er i stor grad avhengig av tilrettelagte arealer og anlegg. For at flest mulig skal kunne delta må det være stor variasjon i anleggstyper, samtidig som at anleggene ligger lett tilgjengelig i nærmiljøet. Utbygging og prioritering av nye anlegg skal skje på bakgrunn av behovsanalyse knyttet til blant annet antall aktive idrettsutøvere per idrett innenfor kommunen. I tillegg vil parametere som internasjonalisering, boligprogram, sosioøkonomisk profil i bydelene, og anlegg som mangler i regionen/bydelene, også være en del av vurderingskriteriene.

8.6 Idrettsanlegg

Med bakgrunn i kommunens stramme økonomiske situasjon, er det problematisk å gi uttrykk for et stort anleggsbehov innen en kort tidsperiode. Det er allikevel denne planens oppgave å synliggjøre de behov som foreligger.

Idrettshaller

Det er kun 3 flerbrukshaller i Horten i dag – det er for lite ut fra dagens aktivitetsnivå og befolkningstetthet. Det er vedtatt å etablere flerbrukshall på Granly skole, og ny dobbel idrettshall i Lystlunden er utredet. Det er tidligere meldt inn ønske og behov for idrettshaller både i Åsgårdstrand, på Skoppum og Nykirke. Idrettshaller gir rom for mange aktiviteter, og er utmerket for sambruk med skolene. Etablering av nye idrettshaller bør derfor ses i sammenheng med den befolkningsutvikling og bosettingsmønsteret kommuneplanen legger opp til. Både Borrehallen og Holtanhallen er av eldre dato. Anleggene har svært høy bruksfrekvens både av skole og idretten, i tillegg til å være "åpne haller" – dvs uten fast bemanning. Dette gjør at belastningen og slitasjen er meget stor. Disse hallene vil trenge investeringer til rehabilitering for å holde de tidsmessig oppdatert, vedlikeholdt, samt for å unngå større forfall.

Fotballbaner

Det er behov for å rehabilitere/skifte ut kunstgressdekket i Åsgårdstrand. Videre vil det på et par års sikt være behov for å rehabilitere kunstgressbanen i Borre idrettspark. Øvrige kunstgressbaner i Horten er etablert på slutten av 2000 tallet. Reglene fra Kulturdepartementet tilsier at man kan få spillemidler til skifte av kunstgress etter 10 år. Banene i Horten er primært anlegg for breddeidrett med stor bruk og vinterdrift – noe som innebærer stor slitasje. For å være systematisk er det viktig å begynne å håndtere skifte av kunstgress. Kunstgressbaner gir betydelig mer aktivitet for pengene enn naturgressbaner, og utvikling av fotballanlegg bør derfor konsentreres om å etablere kunstgressbaner, evt omlegging fra natur- til kunstgress. Horten har i dag 5 kunstgressbaner, og er således rimelig godt dekket. Det bør imidlertid vurderes å etablere/koble til undervarme på eksisterende kunstgressbaner som er klargjort for dette – for å bedre trenings- og aktivitetsmuligheter vinterstid.

Nykirke har ikke noen kunstgressbane, men her jobbes det med planer om en kaldhall (60x40m) med kunstgressdekke. Denne vil nok kunne dekke behovet på Nykirke i lang tid fremover, samtidig som de vil være et godt alternativ for andre lokale klubber på vinterstid og i perioder med mye snø og kulde.

7'er kunstgressbaner

Nye baner må vurderes etter behov og utbygginger. De små banene er viktige arenaer for barn og unges aktivitetsomfang i nærmiljøet og banene støtter opp om aktivitetsmulighetene til det lokale idrettslaget. Det bør derfor vurderes å etablere mindre kunstgressbaner – men ikke ballbinger – ved fremtidige utbygginger av skoler/skolegårder.

Nye orienteringskart

Med utbygginger og fortettinger vil en kunne forvente at det er behov for utarbeidelse av nye

og oppdaterte orienteringskart i perioden. Kommunen og orienteringsklubben bør samarbeide om dette. O-kart er en billig investering, samtidig som brukspotensialet er stort – både for uorganisert og organisert idrett, samt skoler og bedrifter.

Skianlegg

De tre lysløypene i Horten prepareres vinterstid. Det vil være behov for å inngå nye grunneieravtaler, både for å forlenge leieperiodene, men også for å jobbe for å få til bredere traseer som egner seg for både klassisk og skøyting. Bredere traseer vil også lettere gi natursnø ned i traseen, når trær og greiner blir ryddet. Videre bør det jobbes for å koble sammen lysløypene på Skoppum og Nykirke. Skoppum bør fungere som hovedanlegg for ski i Horten, og her er det behov for utbedringer av skianlegget, bl.a. med utstyr for snøproduksjon. I tillegg er det et midlertidig skiskytteranlegg på Skoppum som trenger noe mer plass, og bedre fasiliteter. Bør vurderes flyttet til bedre egnet sted.

Deler av lysløype i Hortensmarka må legges om da leieavtalen er sagt opp av grunneier. Hoppanlegget i Nordli er gått ut på dato, og det er fattet vedtak om å rive anlegget. Snøbrettanlegget i Nordli (gamle slalåmbakken) ble etablert sammen med Horten Snowboardklubb for 4-5 år siden, men der har forfallet inntruffet pga lite aktivitet/engasjement i klubben. Snøbrett er imidlertid en populær uorganisert aktivitet for ungdom, og kommunen bør arbeide for å få et driftsapparat opp å gå for dette anlegget – i tillegg til noe rehabilitering og utvikling.

Kunstisanlegg

Det er ingen skøytebaner i Horten i dag. Noen balløkker blir sprøytet av ildsjeler når det er kaldt nok. Ellers er det stor skøyteaktivitet på Borrevannet når det har vært en kuldeperiode, og det er lite snø. KIGE-prosjektet (kunstis, kunstgress, energi) i Lystlunden har vært under planlegging i mange år. Det er liten tvil om at et kunstisanlegg vil generere mye aktivitet – og da særlig for uorganisert mosjon og aktiviteter i regi av barnehager og skoler. I tillegg viser erfaringer fra andre kommuner at også den organiserte skøyteidretten (lengdeløp, hockey, bandy, curling etc) blomstrer opp når anlegget først ligger der.

Kunstisprosjektet i Horten er prioritert fra skøyteidrettens anleggsutvalg og Kulturdepartementet har gitt prosjektet i Horten tilsagn om 4 mill ekstra spillemiddel-kroner i sitt programsatsingsprogram bl.a. ut ifra at 1) behovet for kunstisbaner i Vestfold er stort – og Horten har en sentral plassering, 2) KIGE-konseptet har en unik energiløsning med lave driftskostnader, og 3) arealet i Lystlunden er øremerket til formålet gjennom vedtatt utviklingsplan for Lystlunden idrettspark. Det er en forutsetning at det blir bevilget forprosjektmidler til kunstisprosjektet i 2015 for at Kulturdepartementet skal opprettholde tilsagnet – og prosjektet status som høyt prioritert.

Friidrettsanlegg

Kommunens hovedanlegg for friidrett er lokalisert til Borre idrettspark. Både kunststoffdekket og utstyret er noe slitent, og har behov for utbedringer for å kunne imøtekomme kravene fra den organiserte friidretten, men også skolens idrettsdager, idrettsmerkeordningen, bedriftsidrett osv. Friidrettsanlegget benyttes av både friidrettsklubben og andre foreninger og bedriftsidrettslag samt uorganiserte (bl.a. idrettsmerkeprøver). I tillegg benyttes friidrettsanlegget mye av kommunens skoler til idrettsdager, idrettsmerkeprøver osv. En kommune av Hortens størrelse bør ha et oppdatert friidrettsanlegg – som også tilfredsstiller kravene til stevner og arrangementer.

Ro/kajakkanlegg

Med tiltagende båttrafikk på Indre Havn, og utviklingen av Indre Havneby som boligområde, utfordres ro- og kajakksporens etablerte anlegg. Nytt ro-/kajakkanlegg på Borrevannet ville gitt betydelig mer forutsigbare og trygge forhold for disse idrettene, og er noe man bør jobbe med.

Seilsport

Seilerforeningene i Horten og Åsgårdstrand har bygd sine egne anlegg, og begge klubber har planer om utbedringer og utvidelser av fasilitetene.

Tennis

Horten Tennisklubb har sitt anlegg ved Borre Golfbane. De har behov for eie – eller ha en mer langsiktig leieavtale om – anlegget. I tillegg er det behov for en bedre halløsning som erstatning for boblehallen.

Anlegg som mangler

Det er i dag flere idrettsaktiviteter som utøves uten at man har anlegg for dette, eller har dårlige anleggsfasiliteter. Eksempler på dette er kampsport, skyting, motorsport (trial). Utvikling av nye typer anlegg vil kunne ha mye å si for aktiviteten i etablerte klubber, og gi et bredere tilbud til befolkningen.

8.7 Friluftslivsplanlegg

Friluftsliv

Friluftslivet er i mye større grad enn idretten uorganisert. Viktige arenaer for friluftsliv finner vi i de ubebygde delene av kommunen, det vil si områder knyttet til utmarka. Private utmarksområder er tilgjengelig gjennom Friluftsloven og allemannsretten. Offentlig sikrede arealer gjør tilgangen til friluftsområder enda bedre og gir muligheter for tilrettelegging. Ofte vil det være behov for tilrettelegging av forskjellig omfang, for eksempel skilting, etablere parkeringsplasser eller oppgradere stier. Tilrettelegging i privateid utmark krever tillatelse fra grunneier.

I boligområdene er det viktig med god atkomst til nærmiljø- og friluftsanleggene. I forbindelse med nye utbyggingsområder stilles det krav til etablering av kvartalslekeplasser. Disse lekearealene bør også inneholde nærmiljøanlegg. Anleggene søkes anlagt i forbindelse med øvrig grønnstruktur eller grønncorridorer slik at områdene får god tilgang til tilrettelagt og fri aktivitet. Opparbeidelsen søkes tilpasset også funksjonshemmede.

Nye skoler og barnehager bør søkes etablert i tilknytning til friluftsområder eller korridorer til marka. Dette vil gi en god bruk av kommunens utmarksarealer samtidig som skolens parkeringsanlegg vil kunne benyttes til turparkering utenom skolens åpningstid. Nærmiljøparker knyttet til skolene bør være prioritert på anleggssiden. Dette gir en bedre bruk av kommunale investerings- og driftsmidler.

Utmarksområdene og etablert markagrense gir gode friluftstilbud i alle deler av kommunen. Samarbeidet med frivillige lag og foreninger gir et godt nettverk av stier og løyper. Kommunen har utgitt et turkart som viser turstier og sikrede friluftsområder.

Kyststien

Kyststien strekker seg gjennom det meste av kommunen. Stien er stedvis ferdig opparbeidet, men flere steder gjenstår missing links og større arbeider. Intensjonen med kyststien er å etablere en sammenhengende turløypeforbindelse i strandsonen slik at viktige friluftsområder blir knyttet sammen, samtidig som kyststien fremstår som en del av friluftsinfrastrukturen. Stien har varierende standard avhengig av antall brukere og av hensyn til terreng. Der stien ligger i forbindelse med utbyggingsområder har stien ofte en høy urban standard med universell utforming. Kyststien opparbeides fortløpende i kommunal regi eller som del av grønn infrastruktur i utbyggingsområder. Kyststien har både en kortsiktig og langsiktig tidshorison.

Turløyper

Horten har et brukbart sti og løyppenett i alle deler av kommunen, med høy bruksfrekvens. Det er imidlertid behov for noen utbedringer av traseer – og det må inngås avtaler om dette med grunneierne. I tillegg er det behov for bedre merking, etablering av p-plasser på sentrale steder, samt bedre kart og informasjon om stier og turløyper.

Badeplasser

Strandlinja i Horten har mange muligheter for bading – både naturlige og tilrettelagte. Flere av de tilrettelagte badeplassene har behov for utbedringer av brygger/moloer, badetrapper og toalettanlegg. På sikt bør det også arbeides for å få et badeanlegg med stupemuligheter utendørs. Horten kommune er i dialog med Horten Seilforening om å etablere stupetårn i forbindelse med klubbens utvidelse av seilerhavna på Rørestrand.

Ridning

Ryttersporten er en idrett i vekst. Sporten tar i bruk innmark og utmark. I utmarka er aktiviteten ofte i konkurranse med øvrige brukere. Stedvis er denne sambruken konfliktfylt, eksempelvis på kyststien og i skiløyper om vinteren. Det bør derfor etableres egne ridestier i de mest konfliktfylte områdene. Ridesentra bør lokaliseres til områder som kan håndtere flerbruk.

Sikring av friluftsområder

Arealer er forutsetning for friluftsliv. Kommunen bør derfor forsterke sitt fokus på sikring av friluftsområder. Det bør etableres samarbeidsprosjekt med fylkeskommunen og Miljødirektoratet for å sikre prioriterte

friluftsområder med hovedvekt på landfaste strandområder i nærheten av tettbygde strøk. Bydelsmarkene, korridorer fra boligområder og arealer for adkomst og parkering prioriteres.

Statlige arealer

Forsvarets arealer på Karljohansvern er i stor grad overtatt av Miljødirektoratet. I området er det en rekke forsvarskonstruksjoner som er spennende elementer i friluftsområdet, og som kan brukes og utvikles i friluftslivssammenheng. Kommunen bør arbeide videre for å sikre allmenhetens tilgang til flere av Forsvarets arealer, f.eks Mellomøya og Østøya. Ideelt sett burde også hele – eller i hvert fall en større del – av Bastøya vært tilgjengelig for allmenheten. Et mer kortsiktig tiltak kan være å tilrettelegge for atkomst (båttransport) til nordspissen og Bastøbukta – slik at det flotte området blir tilgjengelig også for de som ikke har tilgang på egen båt.

8.8 Nærmiljøanlegg

Nærmiljøanlegg er – som navnet indikerer – enklere anlegg i nærmiljøene, primært for uorganisert aktivitet. Prioriterte anleggstyper er flerbruksløkker med ulike dekke. Aktuelle anlegg er ballbaner, sandvolley, allsidig bevegelsesanlegg, BMX, basket/streetbasket, skate etc. Slike anlegg bør etableres ved/nær idrettsparker og skoler – for å sikre sam-/flerbruk, trygg atkomst og at anleggene ligger i nærheten av der folk bor. Det vil være naturlig å utvikle nærmiljøene i nært samarbeid med idretten, velforeninger og skoler. Både ved Nordskogen skole og Lillås skole jobbes det med planer om utvikling av nærmiljøanlegg. I tillegg er det behov for et nærmiljøanlegg på Borre/Kirkebakken, og på Skoppum har idrettslaget jobbet med planer om nærmiljøanlegg og rulleskiløype i tilknytning til eksisterende idrettsanlegg.

8.9 Langsiktige utfordringer og behov for anlegg og områder

Kommunene er i startfasen for å vurdere fremtidig kommunestruktur på landsbasis. Dette vil kunne ha innvirkning på planlegging og etablering av større idrettsanlegg på sikt. Ut over dette vil befolkningsutvikling og aktivitetsutvikling ha innvirkning på langsiktige behov for idretts-, friluft- og nærmiljøanlegg.

Idrettshaller og spesialanlegg som friidrettshall, skøytehall, motorsportanlegg etc. er typer anlegg som klart må vurderes i et langsiktig perspektiv, og i interkommunal/regional sammenheng.

Svømmeanlegg

Norges Svømmeforbund (NSF) anbefaler 1 stk. 25 meters basseng per 10 000 innbyggere. Horten har to slike 25-metersbasseng, men bassenget på høgskolen er primært for studenter og ansatte. På sikt vil det derfor være nødvendig å vurdere bygging av en ny svømmehall – og da fortrinnsvis et 50 meters basseng, som tilsvarer 4 stk 25meters basseng. Dette vil imøtekomme svømmeforbundets anbefalinger for de neste 25 årene, jfr befolkningsutviklingen i Horten.

9. Økonomi

9.1 Idrettens økonomi og drift

Idretten er bygd på frivillighet og dugnad, og dette er en forutsetning for drift for de aller fleste klubber. Tidligere automatinntekter til klubbene er delvis erstattet med «Grasrotmidler». Fortsatt kreves det allikevel god innsats fra den enkelte klubb og dens medlemmer for å holde hjulene i gang. Lokalt ser vi at mange klubber har økt veldig i medlemsomfang. Nå er det 7- 8 klubber lokalt som har over 500 medlemmer. Dette fordrer mer ressurser til administrative oppgaver for klubben og flere klubber har nå daglig ansatte. Dette profesjonaliserer idretten i større grad enn tidligere. Idretten ønsker å beholde flere av sine ungdommer. Et bidrag til dette er å sikre økt kompetanse på trenersiden. Med krav om økt kompetanse, kommer også krav om avlønning; dvs. ytterligere driftskostnader for idrettslaget. Inntekter fra næringslivet har tradisjonelt vært en viktig del av klubbenes drift. Vi ser imidlertid en tendens til at pengene ikke lenger sitter så løst, og det er hard kamp om sponsormidlene. I Horten betaler dessuten klubbene en lav leie for å bruke kommunale anlegg til trening og arrangementer. Leien bør ikke økes mye da dette kan forverre økonomien i idrettslagene. Enkelte klubber sitter også med egne anlegg eller klubbhus, og det er en utfordring å skaffe nok midler til drift og vedlikehold.

9.2 Kommunens bidrag til idretts- og friluftformål

Kommunens bidrag til idretten:

- Planlegger, bygger og drifter de fleste idrettsanlegg
- Yter driftstilskudd til enkelte klubber for drift av kommunale idrettsanlegg.
- Lav leiesats for trening i kommunale anlegg for barne- og ungdomsidretten
- Bistår i å tilrettelegge ved større idrettsarrangement sammen med idretten
- Yter service generelt overfor idretten – både mht til aktivitet og anlegg

Det er viktig å opprettholde fortsatt lav avgift for trening i kommunale anlegg for å stimulere til videre aktivitet. Tilrettelegging for kontinuitet i drift av barne- og ungdomsidretten er svært positivt for videre opprettholdelse av rammevilkårene til frivilligheten. Erkjennelsen av dette er viktig. Kommunen bør videreføre og videreutvikle premisser som bidrar til at idretten kan ha fokus på aktiviteten som er dens primær oppgave. Samtidig er det en kjensgjerning at kommunens økonomi nå er stram og vil være det en stund fremover.

Drift og vedlikehold

Park og idrett har ansvar for drift og vedlikehold av alle kommunale idrettsanlegg i Horten. KUD setter krav til at det settes av økonomi til forsvarlig drift av nye anlegg ved tildeling av statlige spillemidler. Drift av anlegg er anleggseiers ansvar.

Anleggskategorier som omfattes er bl.a.:

- 5 kunstgressbaner (11'er)
- 8 naturgressbaner (11'er)
- 3 flerbrukshaller
- 1 friidrettsanlegg
- 1 svømmehall
- Diverse mindre anlegg for fotball, ballspill, basketball, volleyball etc
- Diverse idrettsbygg med garderobes, garasjer og lagerbygg

Driftsutfordringer i forhold til idrettsanlegg

Park og idrett har hatt stramme driftsbudsjetter i mange år. Det har heller ikke vært tilførsel av nye stillinger på over 15 år – sågar er et par stillingshjemler blitt borte i denne perioden. Vedlikeholdsetterslepet i anlegg fortsetter å øke for hvert år, og det legges kun opp til en "minimumsdrift" for å sikre lov- og forskriftskrav. Samtidig oppleves det at idrettslagenes forventninger til kommunens drifts- og vedlikeholdsansvar stadig blir større. Det er utfordrende å se anleggsporføljen bli eldre og stadig mer nedslitt uten at vi klarer å holde tritt med utviklingen. Eldre anlegg krever mer tid og ressurser i form av vedlikehold.

Om flere brukergrupper/aldersgrupper skal inn i idrettsanleggene, så fordrer dette langt flere anlegg. Dagens kapasitet er sprenget med skoleaktivitet og idrett, og gir ikke rom for mer aktivitet.

Det er behov for en styrking av driftsbudsjettet for å ivareta eksisterende og nye anlegg. Videre burde det vært satt av en årlig vedlikeholdspott til idrettsanlegg. Dette vil på sin side kunne utløse tilskudd fra spillemidlene, og forbedre disponible rammer ytterligere. En slik styrking av budsjettet vil medføre at kommunen i større grad vil kunne bevare de betydelige verdiene idretts- friluftslivs- og nærmiljøanlegg representerer

Netto driftsutgifter til idrett

Det hadde vært ønskelig å kunne sammenligne Hortens ressursinnsats på idrett og friluftsliv med andre kommuner. Men KOSTRA-tall for kommunenes utgifter til idrett har noe begrenset verdi, da det er store forskjeller i hvordan idrettsområdet i kommunene er organisert, og hvor kostnader føres.

I Horten er ligger kostnadene for drift av idrettshaller stort sett på eiendomsavdelingens budsjett, men noe ligger hos park og idrett. Driftskostnader for svømmehallen ligger hovedsakelig hos park og idrett, men noe (for eksempel strøm) ligger hos eiendom. Kostnader for drift av utendørs anlegg ligger fullt ut hos park og idrett.

Idrettsrådets netto regnskap 2011 – 2013

Område	2011	2012	2013
Idrettshaller (eiendom + p/i)	Kr. 1.873.000	Kr. 2.358.000	Kr. 2.754.000
Svømmehallen	Kr. 1.443.000	Kr. 1.678.000	Kr. 1.681.000
Utendørs idrettsanlegg	Kr. 2.050.000	Kr. 2.392.000	Kr. 2.368.000
Friluftslivsområder	Kr. 965.000	Kr. 826.000	Kr. 757.000
Park- og grøntområder	Kr. 2.876.000	Kr. 3.085.000	Kr. 3.497.000
Idrettsadministrasjon	Kr. 890.000	Kr. 870.000	Kr. 870.000
Sum	Kr. 10.097.000	Kr. 11.209.000	Kr. 11.927.000

Note: Økningen fra 2011 til 2012 skyldes i hovedsak bygningsmessige utbedringer i idrettshaller, og innføring av driftstilskudd til idrettslag og skiklubber. Økningen fra 2012 til 2013 skyldes i hovedsak utbedringer av lysanlegg idrettshaller.

Reklame på anleggene

Reklame på kommunale idrettsanlegg er en inntektskilde for idretten. Idrettsklubbene har mulighet til å inngå reklameavtaler. Park og idrett godkjenner plasseringen under forutsetning av at gjeldende retningslinjer blir fulgt.

Kommunens bidrag til friluftsliv/nærmiljø:

Park og idrett har ansvar for drifts- og vedlikeholdsoppgaver på en rekke friluftsliv- og nærmiljøanlegg. Ved behov for større utbedringer og etableringer kan det gis investeringsmidler til nærmiljøanlegg og friluftslivsområder gjennom investeringsbudsjettet. I tillegg bidrar kommunen med midler til Oslofjordens Friluftsråd og Skjærgårdstjenesten – som jobber med både aktivitetsrettede tiltak og utbedring/utvikling av sjønære friluftsområder. Kommunen gir også driftstilskudd til skiklubbene – slik at de kan vedlikeholde løypetraseer og kjøre opp skispor når værforholdene tillater dette.

9.3 Statlige bidrag til idretts- og friluftsmål

Statens bidrag til idrett

Spillemidlene er Statens viktigste virkemiddel for å få økt aktivitet hos innbyggerne. Deler av overskuddet av tippemidlene; spillemidlene, fordeles omtrent 50/50 til aktivitet og anlegg.

Aktivitetsmidlene fordeles til Norges idrettsforbund (NIF) og dets aktiviteter. Anleggsmidler går til kommunene som toppfinansiering til anlegg for idrett, friluftsliv og nærmiljøanlegg. For den enkelte kommune har disse midlene stor betydning som medfinansiering for idrettsanlegg. Man kan maksimalt søke om inntil 1/3 av total kostnad i spillemidler. Større anlegg har egne satser. Anleggseier som har mottatt spillemidler plikter å holde anlegget åpnet for allmenn idrettslig aktivitet i 30 år fra ferdigstilling av anlegget. Kravet gjelder både ved nybygg og rehabilitering. I 2014 gikk 56 % av overskuddet fra Norsk Tipping til idrettsformål, og dette vil bli økt til 64 % i 2015. En slik endring i tippeneøkningen er nødvendig for å sikre god måloppnåelse innenfor den statlige idrettspolitikken. Særlig gjelder dette i forhold til idrettsanlegg.

Fylkeskommunene er delegert ansvar fra Kulturdepartementet (KUD) til å fordele spillemidler i eget fylke etter søknad. Det er utarbeidet egne tildelingskriterier som fylkeskommunen skal forholde seg til. Kommunene fremmer årlig søknader på vegne av idrettsklubber og egen kommune til fylkeskommunen. Dette er søknader

som gjelder nærmiljøanlegg og ordinære anlegg (idretts- og friluftsanlegg, samt rehabilitering av anlegg). Disse søknadene prioriteres og fremmes parallelt som del av kommunens handlingsprogram ved årlig budsjettbehandling. Søknadene oversendes til fylkeskommunen innen 15. januar hvert år.

Deler av spillemidlene til idrettsformål er øremerket lokale idrettslags arbeid for barn og unge i alderen 6-19 år (LAM – lokale aktivitetsmidler). Dette er en ordning som i sin helhet tilfaller lokalnivået i norsk idrett. Ved årets (2014) tildeling av spillemidler til idrettsformål har staten avsatt 209 millioner til denne posten. Fordelingen av LAM-midlene gjøres av idrettsrådet i den enkelte kommune. I 2014 fordeler Horten idrettsråd kr. 1 108 565,-, hvorav 1/3, kr. 369 522 til gruppen 6-12 år og det samme til gruppen 13-19 år. Den siste 1/3 tildeles etter søknad til idrettsrådet, der prioriterte formål er støtte til utdanning av ledere og instruktører, og støtte til innkjøp av utstyr.

Statens bidrag til friluftsliv

Staten krever at kommunene skal utarbeide forvaltningsplaner for offentlig sikrede friluftsområder. Disse planene har en tiltaksdel som foreslår tilretteleggingstiltak, og kommunen kan søke Staten v/miljødirektoratet om tilskudd til dette arbeidet. Som for spillemidlene, er dette i hovedsak en med-/toppfinansiering. Staten kan også yte tilskudd til sikring av arealer, på bakgrunn av søknader fra kommuner.

9.4 Investeringer til idrett og friluftsliv

Investeringer i idretts-, friluftslivs- og nærmiljøanlegg vedtas for ett år av gangen i kommunens økonomi- og investeringsbudsjett. Normalt er det prosjektavdelingen i teknisk etat/eiendom som tar de største investeringsprosjektene, og da særlig byggrelaterte prosjekter. Park og idrett har vanligvis ansvar for gjennomføring av mindre investeringsprosjekter på utomhusanlegg. Dette gjelder for de prosjektene som kommunen selv er ansvarlige for. I tillegg bruker en rekke lag og foreninger betydelige midler på investeringer i egne bygg og anlegg – gjerne i kombinasjon med spillemidler.

Alternative investeringsformer

Offentlig/privat samarbeid (OPS) har blitt benyttet ved flere store anleggsutbygginger i Norge de senere årene. Det er imidlertid ingen prosjekter som er gjennomført med denne strukturen i Horten så langt. Idretten lokalt har tidligere i noen tilfeller bidratt økonomisk med egenandel til delfinansiering av kommunale anlegg. Dette er både positivt og negativt. Det skaper lokalt engasjement, eierforhold til anlegget, stolthet, tilhørighet med mer, men det kan presse frem anlegg som ellers hadde stått lenger bak i «køen» vurdert ut fra helhetlig prioritering av anlegg i kommunen. Slike løsninger må vurderes nøye i hvert tilfelle.

Interkommunalt samarbeid og anleggsetablering

Større spesialanlegg som det er få av, bør vurderes for etablering som interkommunale anlegg. Regionen er en sammensatt arbeidssone og man må akseptere at man må forflytte seg for å benytte dyre store spesialanlegg. For å utnytte slike anlegg maksimalt, bør de ligge tett på kommunikasjonsknutepunkt og utdanningsinstitusjoner. Det kan søkes om ekstra tilskudd på inntil 30 % av ordinær tilskuddssats til større interkommunale idrettsanlegg.

10. Visjoner, målsettinger og strategier

10.1 Visjoner

Horten kommune ønsker å videreføre *visjonene* fra statlige styringsdokumenter, og har definert følgende visjoner for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet:

”Idrett og fysisk aktivitet for alle”, og

”Alle skal gis mulighet til å drive friluftsliv som en helsefremmende, trivselsfremmende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen for øvrig”

Idrettsvisjonen og visjonen for friluftslivet, innebærer at Horten kommune har som målsetting å legge til rette for at flest mulig skal gis anledning til å utøve idrett og fysisk aktivitet. Dette er ikke et uttrykk for at alle mål, strategier og satsingsområder er like høyt prioritert, eller at kommunen kan ta på seg et ansvar for å tilrettelegge for alle typer særvidretter, ferdighetsnivåer eller behov. Planen vil derfor gi uttrykk for noen satsingsområder som vil måtte prioriteres fremfor andre.

Kommunens medvirkning og engasjement er forankret i idrettens, friluftslivets og den fysiske aktivitetens egenverdi og nytteverdi – både på det sosiale plan og ut fra et vel dokumentert helseperspektiv. Dette innebærer at det er *aktivitet* som er det endelige målet. For å skape aktivitet er det viktig og nødvendig å tilrettelegge for utvikling av arenaer; fra de helt enkle som turveier og nærmiljøanlegg - til de mer kompliserte og kostbare, som kunstgressbaner og idrettshaller. Selve aktiviteten skal fortsatt hovedsaklig skje i regi av de frivillige organisasjonene.

Kommunen skal tilrettelegge for gode og tilgjengelige anlegg og områder, både for organisert og egenorganisert aktivitet. For at flest mulig skal være fysisk aktive – hver dag, er det viktig med god informasjon om helsefordelene ved fysisk aktivitet, eksisterende tilbud, og nærhet til et allsidig og variert aktivitetstilbud. Kommunen skal stimulere frivillige organisasjoner og være pådriver i anleggsutviklingen. Kommunens engasjement skal definitivt også rettes mot mennesker som er lite fysisk aktive og de egenorganiserte som av ulike grunner står utenfor dagens tilbud. Tilrettelegging for fysisk aktivitet som en naturlig del av hverdagen er viktig.

Tidsperspektivet for realisering av de visjonære målene vil strekke seg langt utover planperioden, og må antakelig betraktes i et perspektiv på minst 15- 20 år frem i tiden. Realiseringen av nevnte visjon og grunnleggende strategi, er bare mulig i samarbeid med et godt fungerende frivillig organisasjonsliv. Det betinger at organisasjonenes rammevilkår må sikres.

10.2 Hovedmål

”Horten kommune skal legge forholdene til rette for å stimulere flest mulig til å utøve idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet - ut fra den enkeltes interesser og forutsetninger”

10.3 Delmål 1: Fysisk aktivitet og folkehelse

- God tilrettelegging for fysisk aktivitet, med særlig oppmerksomhet rettet mot personer som faller utenfor ordinære aktivitetstilbud
- Lokalmiljøene i kommunen skal innby til fysisk aktivitet i hverdagen
- Idretts- og friluftslivsorganisasjoner, som har tilbud for barn og unge, har gode rammebetingelser og tilgang til arealer og anlegg

Regelmessig allsidig fysisk aktivitet er sentralt i menneskers utvikling og har avgjørende betydning for barns oppvekst. Fysisk aktivitet er forebyggende og gir økt selvtillit, mindre stress, bedre trivsel og helse. En satsing på dette området vil i så måte tjene samfunnet som helhet. De sosiale ulikhetene er betydelige, og det er en

stor utfordring å stimulere spesielt ungdom og eldre til aktivitet. For å oppnå ønsket effekt av tiltak fra kommunen i form av nye anlegg, sikring av områder og tilrettelegging for allsidig fysisk aktivitet, er det avgjørende at man arbeider tverrfaglig, med stimulering og bevisstgjøring av befolkningen. Dette gjelder både tilgjengelige tilbud og den positive effekten fysisk aktivitet har på helse, velvære, miljø og samfunn. I slikt arbeid har de frivillige organisasjonene en sentral rolle, med idrettslagene i spissen. Det er derfor viktig at rammevilkårene for de frivillige organisasjoner innen idrett og friluftsliv støttes opp om og styrkes. Det tverrfaglige samarbeidet må styrkes for å sikre et helhetlig aktivitetstilbud. Skoler, barnehager og institusjoner må ta sitt ansvar for den daglige fysiske aktiviteten for barn, unge og eldre. De offentlige institusjonenes uteområder er sentral i denne sammenheng. Disse anleggene og områdene er viktige arenaer for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv, samt møtested på tvers av generasjoner.

Strategier – fysisk aktivitet og folkehelse:

1. Legge til rette for fysisk aktivitet i hverdagen, slik at folk kan gå eller sykle til og fra barnehage, skole, jobb, butikk, fritidsaktiviteter og kollektivknutepunkt.
2. Legge til rette for fysisk aktivitet på møteplasser i lokalmiljøet. Særlig skolens uteområder er aktuelle arenaer for dette. Det er viktig å sørge for attraktive skoleområder også om vinteren.
3. Bidra til opprettelse av flere lavterskeltilbud for personer som er inaktive, eller på annen måte faller utenfor ordinære aktivitetstilbud.
4. Åpningstidene på de ulike arenaene bør utvides og gi plass for alternative aktiviteter. Anleggene bør tilrettelegges for å være naturlige møteplasser og sosiale arenaer også utenom trening/øving.
5. Etablere "åpen hall"-ordninger med mulighet for egenorganisert aktivitet, gjerne i samarbeid med frivillige organisasjoner eller andre.
6. Utarbeide bedre informasjon (på flere språk) om aktiviteter og anlegg/områder, slik at innbyggerne blir kjent med hvilke muligheter de har for organisert og uorganisert aktivitet.
7. Etablere kommunale tilskuddsordninger til frivillige idretts- og friluftslivsorganisasjoner for å integrere og stimulere til aktivitet for inaktive, flerkulturelle, eldre og personer med nedsatt funksjonsevne.
8. Barnehagene og skolene skal forsterke fokus på fysisk aktivitet og naturopplevelser slik at barn og unge får grunnleggende gode vaner og holdninger i forhold til aktivitet og friluftsliv. Videreutvikle ordningen med trivsels- og aktivitetsledere.
9. Arbeide for å få stimuleringsmidler til lavterskel fysisk aktivitet på urbane friluftsentraer/løyper i regi av frivillige organisasjoner.

10.4 Delmål 2: Anlegg og områder for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet

- Horten kommune skal etablere anlegg og arenaer som imøtekommer behovet for både organisert og uorganisert idrett og fysisk aktivitet.
- Befolkningen skal ha god tilgjengelighet til friluftsområder, grøntarealer og turløyper for friluftsliv og egenorganisert fysisk aktivitet.
- Det etableres nærmiljøparker i lokalmiljøene, gjerne lokalisert til skoler eller barnehager.

Underdekning av anlegg og arealer til fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv, må følges opp. Her vil innbyggernes og organisasjonenes behov for et variert tilbud og etterspørsel være avgjørende. Mer enn 200 små og store anlegg for idrett og friluftsliv gir mulighet for et variert tilbud til fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv, og fungerer som gode møteplasser. I tillegg kommer alle tilgjengelige natur- og grøntområder uten tilrettelegging. Til tross for dette er underdekningen på enkelte anleggstyper stor. Dette gjelder spesielt svømmehaller og idrettshaller. En premisse for rehabilitering/nybygg av skoler er at det bygges idrettshall og ikke gymsaler. I tillegg vil det være viktig å prioritere skiaktiviteter.

Den grønne strukturen er allerede fragmentert, og grønne arealer vinnes vanskelig tilbake når de først er bygget ned. Det er en stor utfordring å tilrettelegge anlegg og områder som stimulerer ungdom til egenorganisert aktivitet. God drift og vedlikehold/skjøtsel av anlegg og områder for idrett og friluftsliv er en stor utfordring. Drift- og vedlikeholdsoppgavene blir i dag løst med utstrakt brukermedvirkning, ved at det utføres en betydelig innsats, først og fremst fra idrettslagenes side, men også fra andre frivillige organisasjoner. Dette utgjør en stor verdi for kommunen.

Kommunen skal ha hovedansvaret for forvaltning, drift og vedlikehold/skjøtsel av egne anlegg og områder for fysisk aktivitet og naturopplevelse.

Strategier - utvikling av anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet

1. Kommunen som helhet skal ha en differensiert utbygging som samlet gir en anleggsmessig god dekning både for friluftsliv, mosjon, breddeidrett og toppidrett.
2. Særskilte grupper (barn, ungdom, funksjonshemmede, pensjonister og andre med spesielle behov) skal gis høy prioritering gjennom en styrking av innsatsen for utbygging og rehabilitering av nærmiljøanlegg i kommunens boområder.
3. Det skal legges til rette for bedre tilgjengelighet til anleggene for flere brukergrupper.
4. Av samfunnsøkonomiske hensyn bør skolens, idrettens og friluftslivets behov for arealer og anlegg ses i sammenheng og samlokaliseres som flerbruksanlegg.
5. Flerbruksanlegg med et høyt brukerpotensial og som også kan fremstå som sosiale møteplasser skal prioriteres.
6. Gang-, sykkel- og turveier samt stier og løyper skal tilrettelegges slik at de utgjør et attraktivt og trafikksikkert nett av grønne ferdselsårer og forbindelseslinjer i bebyggelsen, mellom ulike anlegg og sentra, i kulturlandskapet og ut i marka.
7. Det tradisjonelle og enkle friluftslivet i nær kontakt med naturen og med små krav til tilrettelegging og personlig utstyr skal prioriteres.
8. Løkker, lekeområder og friluftsområder skal vernes og helst bygges ut slik at lek og rekreasjon er mulig i nærmiljøet, - i den hensikt å minske transportbehov og fremme trivsel i et levende nærmiljø. Kvalitativt gode nærmiljøområder må sikres i nye boområder.
9. Anleggsbehovet til små idrettsgrener med få utøvere, og arealer til anlegg som er kostnadskrevende, arealkrevende, eller støybelastende søkes løst i en regional eller interkommunal sammenheng.
10. Idretts- og friluftslivsanlegg må i større grad enn tidligere tilpasses miljøet. Formgivingen må vektlegges.
11. Det må arbeides med økt offentlig engasjement i planlegging, utbygging og drift av idrettsanlegg og aktivitetsområder. God utnyttelse og driftsøkonomi skal sikres.
12. For å stimulere til utvikling av nye anlegg og/eller rehabilitering av eksisterende anlegg, må det utarbeides nye modeller for finansiering og drift.
13. Brukermedvirkning skal prioriteres. Særlig barn og unge bør være med i planlegging og utvikling av anlegg.
14. Tilrettelegging av urbane friluftssarenaer for lavterskel fysisk aktivitet og sosiale møteplasser i nærmiljøene, og merking av løyper tilknyttet disse.
15. Etablere dialog med Fengselsvesenet/Kriminalomsorgen om båttransport til de åpne friarealene på nordsiden av Bastøya.

10.5 Delmål 3: Arealplanlegging

- Kort- og langsiktige behov for arealer til fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv må sikres i overordnet areal- og samfunnsplanlegging.
- Grøntområder og -korridorer – og forbindelser mellom disse – må sikres i forbindelse med fortetting og utbygging av boligområder.
- Det må sikres utvidelsesmuligheter for barnehagenes og skolenes uteområder, og god tilgjengelighet til natur- og friluftsområder.

Horten er en kommune under sterkt arealpress. Utbyggerinteressene er sterke, prisene relativt høye og arealene begrenset. Med en middels befolkningsvekst, vil Hortens befolkning de nærmeste 20 årene øke med om lag 10000 mennesker. Dette vil øke presset på arealene ytterligere. De grønne arealene i byggesonen vil være mest utsatt. Det er allerede kartlagt et stort tap av kommunenes grønne arealer i byggesonen. Dette gjør det utfordrende å sikre nok arealer til utøvelse av fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. Det må derfor fremheves betydningen av å sikre arealer for ivaretagelse av befolkningens helse og rekreasjonsmuligheter, både i form av organisert og egenorganisert aktivitet. Innbyggernes hverdagsbehov må stå i fokus, og underdekning på anlegg og områder i kommunen må danne grunnlag for vurderingene av dette viktige arbeidet.

Grøntstruktur spiller en viktig rolle for ferdsel mellom boligområder, sjøen og marka, samt sikring av biologisk mangfold, miljø, estetikk, opplevelse og rekreasjon. De grønne lommene og idrettsanleggene er de viktigste arenaene for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. Sikring av en sammenhengende grønntstruktur vil øke muligheten for et nettverk av trygge, opplevelsrike og miljøvennlige ferdselsårer fra der hvor folk bor, til arbeidsplassen og bysentra. Dette vil kunne være med å øke mange av innbyggernes hverdagsaktivitet. Varierte opplevelser inkluderer bredden av befolkningen og kan på denne måten bidra til å øke antall fysisk aktive i kommunen.

Strategier – arealplanlegging

1. Nye arealer for fremtidig bruk til idrett og fysisk aktivitet må sikres i arealplansammenheng.
2. Kommunen må innta en aktiv rolle for å sikre seg viktige områder for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv gjennom strategiske eiendomskjøp, regulering og/eller langsiktige bruksavtaler.
3. Bevare kystsonen og markagrensa for å sikre befolkningen tilgang til natur- og friluftsområder.
4. Kommunen skal sikre og tilrettelegge arealer for friluftsliv. Sikringsarbeid knyttes opp mot nærmiljø og korridorer fra bebyggelsen inn i marka, samt skilting av disse. Arbeidet med å sikre Forsvarets arealer for allmennheten må intensiveres.
5. Ved utvidelser og nybygging av barnehager og skoler, må de sikres god tilgang til naturområder og grønntstruktur. Det må settes av nok plass på barnehagenes og skolenes uteområder slik at det kan etableres gode arenaer for fysisk aktivitet og møteplasser for nærmiljøet.
6. Lage en grønntstrukturplan for hele kommunen
7. Utarbeide "Normaler for utomhusanlegg" som grunnlag for kommunens arbeid med tilrettelegging og utvikling av gode utearealer/arenaer for alle, og spesielt barn og unge.

11 Handlingsprogram for perioden 2015-2018

Handlingsprogrammene for aktivitet og anlegg foreslår konkrete tiltak for å styrke mulighetene for fysisk aktivitet i befolkningen. Prosjektene i handlingsprogram for aktivitet er ikke gitt en samlet prioritet, men må fremmes og sikres økonomisk via årlig rullering av kommunens handlingsprogram av den enkelte sektor/etat som er hovedansvarlig for tiltaket, innen den tidsramme som er angitt.

Kommunen samordner og fremmer årlig søknader om statlige spillemidler på vegne av både private utbyggere (primært klubber) og kommunen. Dette gjelder for nærmiljøanlegg, friluftsanlegg, idrettsanlegg og rehabilitering av disse. Behandling skjer i kommunestyret i desember. I etterkant oversendes disse til fylkeskommunen for behandling og fordeling av midler. Fylkeskommunen har gjerne sin fordeling i juni påfølgende år. Det er en forutsetning at alle anlegg som det skal søkes om statlige spillemidler til, skal være med/omtalt i gjeldende kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet.

Handlingsprogrammet er sortert i fire kategorier:

- 11.1. Kortsiktig handlingsprogram 2015-2018 – ordinære anlegg og friluftslivsanlegg
- 11.2. Kortsiktig handlingsprogram 2015-2018 – nærmiljøanlegg
- 11.3. Langsiktig handlingsprogram for anlegg og områder
- 11.4. Handlingsplan for aktivitet 2015-2018

11.2 Kortsiktig handlingsprogram 2015-2018 - nærmiljøanlegg

Prioritering	Anleggsoppgaver, tilrettelegging og tiltak.	Ansv.	Sam-arb.m.	Invest.kostn.	Finansiering	
					K	ST/F PR
	Ordinære anlegg			hele 1000		
1	Utemråde Nordskogen skole - balløkke, basket, volleyball med mer.	Horten kom.	FAU	500		250 250
2	Utemråde Lillas skole - balløkke/ballinge, basket, volleyball med mer.	Horten kom.	FAU	500	0	250 250
3	Oppgradering av lekeanlegg i boligområdene. Horten, Skoppum, Nykirke, Borre, Åsgårdstrand.	Horten kom.	Velfor.	2000	2000	0 0
4	Sikringstiltak - nærfriuftsområder (gjørder på fjelskråninger, rassikring, inngjerding etc.)	Horten kom.		500	500	0 0
5	Nærmiljøanlegg Fagerheim skole (balløkke, basket, volleyball med mer)	Horten kom.	FAU	1000	700	300 0
6	Nærmiljøanlegg Borre ungdomsskole/Borrehallen. Balløkke, utendørs styrkerom, mini friidrettsanl.	Horten kom.	FAU/Vel	2000	1500	500 0
7	Nærmiljøanlegg Rørestien. Utendørs styrkerom, hinder-/tarzanløype, balløkke med mer	Horten kom.		1500	1000	500 0
8	Oppgradering nærmiljøanlegg Lyshheim skole. Balløkke, hinder-/tarzanløype med mer	Horten kom.	FAU/Vel	1000	700	300 0
9	Nærmiljøanlegg Vollen/Sahara. Utendørs styrkerom, hinder-/tarzanløype, balløkke med mer	Horten kom.	Miljødir.	1500	1000	500 0
10	Nærmiljøanlegg - Hortenskogen. Frisbeegolf (skånsom og naturvernlig tilrettelegging)	Horten kom.	Miljødir.	150	75	75 0
	Sum			10650	7475	2675 500

K = kommunen, ST/F = stat/fylke (bl.a. Spillemidler), PR = privat/lag eller forening/egeninnsats/dugnad

11.3 Langsiktig handlingsprogram for anlegg og områder

Prioritering	Anleggsoppgaver, tilrettelegging og tiltak	Ansv.	Sam-arb.m.	Invest.kostn.			
					Komm.	SM	PR
	Ordinære anlegg			hele 1000			
Upprioritert	Hall for kampsport og styrke	HKK	Div.	8000	4000	2000	2000
Upprioritert	Lysløyper Skoppum/Nykirke - sammenkobling	Horten kom.	SIL/NIF	1000	600	200	200
Upprioritert	Motorsportanlegg - trial	NMK	Korn.	300	100	100	100
Upprioritert	Skyteanlegg - utendørs	Flere	Korn.	3000	1000	1000	1000
Upprioritert	Idrettshall Skoppum	Horten kom.		30000	22000	8000	
Upprioritert	Idrettshall Nykirke	Horten kom.		30000	22000	8000	
Upprioritert	Utvidelse av Rørestrand Seileranlegg - nybygg. Inkl. stupetårn på ny molo.	Horten S.F.	H.K.	20000	1000	2000	17000
Upprioritert	Kanalbanen Lystlunden - omlegging til kunstgress	Horten kom.		1500	1000	500	0
Upprioritert	Gressbane Åsgårdstrand - omlegging til kunstgress	Horten kom.	A.I.F.	1500	1000	500	0
Upprioritert	Ørnfeitet Lystlunden - omlegging til kunstgress 7'er	Horten kom.		200	200	0	0
Upprioritert	Etablering av ridestier	Horten kom.	Gr.eierl.	300	150	150	0
Upprioritert	Flerbrukshall Åsgårdstrand I.P. - nybygg	Horten kom.	ÅIF	30000	22000	8000	0
Upprioritert	Rehabilitering kunstgress Borre idrettspark	Horten kom.		3000	2000	1000	0
Upprioritert	Rehabilitering kunstgress Lystlunden idrettspark	Horten kom.		3000	2000	1000	0
Upprioritert	Ny svømmehall - 50 m basseng	Horten kom.		100000	80000	20000	0
	Sum			231800	159050	52450	20300

K = kommunen, ST/F = stat/fylke (bl.a. Spillemidler), PR = privat/lag eller forening/egeninnsats/dugnad

